

DPH 2015

výklad s příklady

***výklad všech paragrafů zákona se zvýrazněním
všech novel od 1. 1. 2015***

registrace podle zákona pro osoby povinné k dani

místo plnění při poskytování služeb

sazby daně

rozšíření přenesené daňové povinnosti

zvláštní režim jednoho správního místa

darování zboží do potravinových bank

stavební pozemky

Ing. Oto Paikert se narodil v roce 1950 v Praze. Po absolvování Vysoké školy ekonomické v Praze pracoval nejdříve jako vedoucí cenového oddělení na podnikovém ředitelství Mototechna, odkud přešel na Federální cenový úřad jako vedoucí odboru cen strojírenství a elektrotechniky. Zrušením federativního uspořádání státu přešel pod Ministerstvo financí České republiky, kde pracoval až do roku 2004 v odboru nepřímých daní, oddělení DPH, byl spolutvůrcem zákona o DPH v rámci nové daňové soustavy zavedené v roce 1993. V současné době se věnuje podnikatelské činnosti v oblasti finančního a ekonomického poradenství, pořádání odborných kurzů a lektorské činnosti.

JUDr. Svatopluk Galočík se narodil v roce 1948 v Ostravě. Do roku 1994 zastával různé funkce v celní správě, posledním pracovištěm bylo Generální ředitelství cel v Praze. V roce 1986 dokončil vysokoškolská studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 1993 pracoval na Ministerstvu financí na odboru nepřímých daní, oddělení DPH, a podílel se tak na tvorbě legislativy DPH až do roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU. Od roku 2004 uplatňuje nabyté znalosti a zkušenosti v soukromém sektoru, kde působí jako finanční a ekonomický poradce, provádí lektorskou a publikační činnost, zejména v oblasti intrakomunitárního plnění a obchodu s třetími zeměmi.

Svatopluk Galočík, Oto Paikert

DPH 2015

výklad s příklady

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Edice Účetnictví a daně

JUDr. Svatopluk Galočík, Ing. Oto Paikert

DPH 2015

výklad s příklady

JUDr. Svatopluk Galočík připravil výklad

§ 1–2b, 6c, 6g–6i, 7–8, 9a–10i, 12, 13 odst. 1–3 a 6, 7, 15–20, 23–25, 33, 33a, 38–41, 63–71g, 80–87, 93–94a, 97a, 102–103, 108, 108a–110, 110a–110ze.

Ing. Oto Paikert připravil výklad

§ 3–6b, 6d, 6e, 6f, 13 odst. 4, 5 a 8, 14, 21–22, 26–32a, 34–37a, 42–62, 72–79c, 89–92i, 95–97, 98–101i, 104–107a, 109–109a a k přílohám zákona

Vydala GRADA Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 5795. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí

Sazba Jan Šístek

Odpovědná redaktorka Ing. Michaela Průšová

Počet stran 384

Jedenácté vydání, Praha 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2015

ISBN 978-80-247-5500-7

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-9006-0 (ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-9007-7 (ve formátu EPUB)

GRADA Publishing: tel.: 234 264 401, fax: 234 264 400, www.grada.cz

Obsah

Úvodem	6
Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty	8
Část první	
ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	8
Hlava I – Obecná ustanovení	8
Hlava II – Uplatňování daně	24
Díl 1 – Daňové subjekty	24
Díl 2 – Místo plnění	39
Díl 3 – Vymezení plnění	77
Díl 4 – Uskutečnění plnění a vznik povinnosti daň přiznat nebo zaplatit	100
Díl 5 – Daňové doklady	111
Díl 6 – Základ daně a výpočet daně, oprava základu daně a oprava výše daně, opravný daňový doklad	136
Díl 7 – Sazby daně	163
Díl 8 – Osвобоzení od daně bez nároku na odpočet daně	169
Díl 9 – Osвобоzení od daně s nárokem na odpočet daně	200
Díl 10 – Odpočet daně	224
Díl 11 – Vracení daně a prodej zboží za ceny bez daně	245
Hlava III – Zvláštní režimy	270
Hlava IV – Režim přenesené daňové povinnosti	285
Díl 1 – Obecná ustanovení	285
Díl 2 – Trvalé použití režimu přenesení daňové povinnosti	287
Díl 3 – Dočasné použití režimu přenesení daňové povinnosti	293
Díl 4 – Závazné posouzení	297
Hlava V – Správa daně v tuzemsku	298
Díl 1 – Obecná ustanovení o správě daní	298
Díl 2 – Zvláštní režim jednoho správního místa	337
Část druhá	
PŘECHODNÁ, ZRUŠOVACÍ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	355
Příloha č. 1 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam plnění, při jejichž provádění se subjekty, které vykonávají veřejnou správu, považují za osoby povinné k dani	367
Příloha č. 2 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam služeb podléhajících první snížené sazbě	368
Příloha č. 3 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam zboží podléhajících první snížené sazbě	370
Příloha č. 3a k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam zboží podléhajících druhé snížené sazbě	372
Příloha č. 4 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Umělecká díla, sběratelské předměty a starožitnosti	378
Příloha č. 5 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam zboží, u kterého se při dodání použije režim přenesení daňové povinnosti	378
Příloha č. 6 k zákonu č. 235/2004 Sb. – Seznam dodání zboží nebo poskytnutí služeb, při nichž se použije režim přenesení daňové povinnosti, stanoví-li tak vláda nařízením	380

Úvodem

Vydání, které se vám dostává do rukou, je již jedenácté od roku 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie, tentokrát však zásadně přepracované, protože se autoři domnívají, že je zcela vyhovující soustředit se na zákon a jeho historii od 1. 1. 2011, v platných zněních v rámci uplatnitelné prekluze, a samozřejmě se soustřeďuje a reaguje svým výkladem zejména na změny v uplatňování DPH od 1. 1. 2015 vyvolané celkem třemi novelami zákona vydanými v roce 2014, ale také staršími zákony, jejichž účinnost nabíhá v roce 2015.

Oblast DPH je zcela zásadním nástrojem veřejných financí po celém světě, a proto je i v rámci Evropské unie výrazně harmonizována a celá řada ustanovení nachází svůj předobraz v unijní legislativě, která je pro členské státy Evropské unie *závazná*. V současné době je základním předpisem pro oblast DPH směrnice Rady 2006/112/ES, která platí od 1. ledna 2007 a byla zapracována plně do novely účinné k 1. lednu 2009, ale plátcům daně se rozhodně vyplácí znát účinek komunitárního práva. Nejen rozhodná ustanovení směrnice 2006/112/ES, ale také směrnic 2008/8/ES, 2008/9/ES, 2008/117/ES, 2009/47/ES, 2010/45/EU o pravidlech fakturace, která zcela zásadně změnila pohled na daňové doklady, a to zejména z pohledu zajištění věrohodnosti původu daňového dokladu, neporušenosti jeho obsahu, jeho čitelnosti a uchování, případně konverzí. Transpozice nových směrnic EU k 1. 1. 2015, které mění směrnici o DPH, zejména směrnice Rady č. 2013/43/EU ze dne 22. července 2013, o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o volitelné a dočasné používání mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání některého zboží a poskytnutí některých služeb s vysokým rizikem podvodů (viz příloha 6) a směrnice Rady č. 2013/42/EU ze dne 22. července 2013, o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o mechanismus rychlé reakce proti podvodům v oblasti DPH, přinesly do zákona poměrně hodně úprav.

Zásadní změnou je nové zvláštní pravidlo pro stanovení místa plnění u telekomunikačních služeb, služeb rozhlasového a televizního vysílání a elektronicky poskytovaných služeb osobě nepovinné k dani, které je vždy ve státě příjemce služby. V návaznosti na změnu pravidel pro stanovení místa plnění u poskytování těchto služeb se rozšiřují zvláštní režimy pro neusazené osoby.

Dosavadní zvláštní režim platný pro osoby povinné k dani ze třetích zemí poskytující elektronické služby osobám nepovinným k dani v EU se rozšiřuje o okruh telekomunikačních a vysílacích služeb (tzv. zvláštní režim mimo Evropskou unii). Současně se zavádí obdobný režim pro osoby povinné k dani, které jsou usazené v EU, ale ne v členském státě konečného zákazníka (tzv. režim Evropské unie).

Pro oba zvláštní režimy se zavádí do zákona o DPH společný pojem zvláštní režim jednoho správního místa. S ohledem na skupinu potencionálních uživatelů tohoto režimu a harmonizaci pravidel v EU se do zákona o DPH v souvislosti s tímto zvláštním režimem zavádí pojmy, které v maximálně možné míře kopírují pojmosloví, které u tohoto režimu používají české jazykové verze právních předpisů EU.

Alespoň rámcová znalost Prováděcího nařízení Rady č. 282/2011, které vysvětluje a vykládá jednotlivé články směrnice je samozřejmě „bonusem navíc“ při jednání se správcem a ostatními orgány státní správy.

Je proto naprosto nezbytné vykládat pojmy použité v zákoně eurokonformně, aby nedošlo v důsledku v zákoně používané terminologie k rozporu s unijním právem.

V této publikaci jsou všechny úpravy, týkající se uplatňování DPH, zohledněny a vyznačeny, včetně příkladů, pokud byla právní úprava zásadní a nabízela možnost ukázky

řešení na příkladu, ale soustředí se na změny které mají účinnost od ledna 2015 a naopak se nedotýká ustanovení, která jsou sice zakotvena v novelách 2015, ale jejich účinnost je od 1. ledna 2016. Konkrétně kontrolní hlášení podle §101c a následujících.

Smyslem této publikace je seznámení široké veřejnosti se změnami v právní úpravě, ale také si klade za cíl poskytovat určitým způsobem vodítko pro bezchybné naplňování právních předpisů při uplatňování DPH v praxi, a tím eliminovat vědomé či nevědomé protiprávní jednání plátců daně, resp. osob identifikovaných. V publikaci je možné nalézt úplné znění zákona o DPH, které je v současné době platné pro rok 2015, s vyznačením právních úprav v jednotlivých ustanoveních, ke kterým došlo v roce 2015, a případným podtrhnutím důležitých komentářů ke každému ustanovení, včetně odlišení výkladu, který reaguje na změny. Pro lepší orientaci a pochopení je značná část takto publikovaných úprav a komentářů doplněna o názorné příklady z praxe a také oficiální informace vydávané GŘ. Příklady dokreslují právní úpravu i komentář, takže usnadňují pochopení problému.

Autoři této publikace pracovali dlouhá léta na ministerstvu financí v odboru nepřímých daní a přestože dnes již oba pracují v soukromé sféře, využili znalostí z legislativní praxe daně z přidané hodnoty, protože se od roku 1993, kdy byla daň z přidané hodnoty v tuzemsku legislativně zavedena, podíleli na legislativních úpravách. Oba autoři jsou široké odborné veřejnosti známi také svou soustavnou a dlouholetou přednáškovou činností pro odbornou veřejnost i pro finanční a celní úřady.

Věříme, že vydávaná aktualizovaná publikace skloubila jak obsahem, tak formou všechny aspekty, které ve svém výsledku budou sloužit plátcům daně a všem, kteří se s daní z přidané hodnoty v obchodním životě nebo při studiu setkávají.

autoři

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,

ve znění zákona č. 635/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., zákona č. 124/2005 Sb., zákona č. 215/2005 Sb., zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 441/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 230/2006 Sb., zákona č. 319/2006 Sb., zákona č. 172/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 270/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 302/2008 Sb., zákona č. 87/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 489/2009 Sb., zákona č. 120/2010 Sb., zákona č. 199/2010 Sb., zákona č. 47/2011 Sb., zákona č. 370/2011 Sb.*, zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 502/2012 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., **zákona č. 196/2014 Sb., zákona č. 262/2014 Sb. a zákona č. 360/2014 Sb.***

* Ustanovení účinná od 1. 1. 2016 nejsou do textu z důvodu větší přehlednosti zapracována.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

HLAVA I OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾ a upravuje daň z přidané hodnoty.

Komentář k § 1

V § 1 je upraveno, že předmět právní úpravy je rozšířen o zapracování příslušných předpisů Evropské Unie, zejména Směrnice 2006/112/ES, která je účinná od 1. ledna 2007 a nahradila původní tzv. Šestou směrnici, podle které byl konstruován zákon o DPH ke dni vstupu České republiky do EU.

§ 2

Předmět daně

(1) *Předmětem daně je*

- a) *dodání zboží za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,*
- b) *poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,*
- c) *pořízení*
 - 1. *zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněnou v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani,*
 - 2. *nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani,*
- d) *dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.*

(2) *Zdanitelné plnění je plnění, které*

- a) *je předmětem daně a*
- b) *není osvobozené od daně.*

Komentář k § 2

V § 2 je vymezen předmět daně, což znamená, že zákon upravuje, co podléhá dani v tuzemsku.

V odstavci 1 jsou vyjmenována plnění, která jsou předmětem daně, a také podmínky, za kterých se vyjmenovaná plnění stávají předmětem daně. První podmínkou této právní úpravy je, že je

uskutečňuje osoba, která je osobou povinnou k dani, to znamená, že uskutečňuje ekonomickou činnost, resp. podniká. Další podmínkou je, že tato plnění jsou uskutečňována za úplaty a poslední podmínkou je, že místem plnění je tuzemsko.

Jednotlivá plnění, jako předmět daně, jsou pak uvedena v písm. a), b) a c).

Při splnění výše uvedených podmínek je v odst. 1 je pod písm. a) uvedeno dodání zboží, pod písm. b) je uvedeno poskytnutí služby a pod písmenem c) bod 1. pořízení zboží z jiného členského státu za úplaty do tuzemska. Pod písm. c) bod. 2. je předmětem daně v tuzemsku pořízení nového dopravního prostředku do tuzemska, i když je pořizován osobou nepovinnou k dani. Pod písm. d) je pak předmětem daně dovoz zboží do tuzemska.

V odstavci 2 je pod písm. a) konstatováno, že předmětem daně v tuzemsku je zdanitelné plnění a pod písm. b) je rozlišeno, že za takové plnění se nepovažuje plnění osvobozené od daně.

§ 2a

Vynětí z předmětu daně

- (1) *Předmětem daně není pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže dodání tohoto zboží*
 - a) *by v tuzemsku bylo osvobozeno od daně podle § 68 odst. 1 až 10, nebo*
 - b) *je v členském státě zahájení odeslání nebo přepravy tohoto zboží předmětem daně s použitím*
 1. *zvláštního režimu pro obchodníky s použitým zbožím, uměleckými díly, sběratelskými předměty a starožitnostmi,*
 2. *přechodného režimu pro použité dopravní prostředky, nebo*
 3. *zvláštního režimu pro prodej veřejnou dražbou.*
- (2) *Předmětem daně není pořízení zboží z jiného členského státu, pokud*
 - a) *celková hodnota pořízeného zboží bez daně nepřekročila v příslušném ani bezprostředně předcházejícím kalendářním roce 326 000 Kč a*
 - b) *pořízení zboží je uskutečněno*
 1. *osobou povinnou k dani se sídlem v tuzemsku, která není plátcem,*
 2. *osvobozenou osobou, která není plátcem,*
 3. *osobou povinnou k dani, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně,*
 4. *osobou povinnou k dani, na kterou se v jiném členském státě vztahuje společný režim daňového paušálu pro zemědělce, nebo*
 5. *právníkou osobou nepovinnou k dani.*
- (3) *Do celkové hodnoty pořízeného zboží podle odstavce 2 písm. a) se nezahrnuje hodnota pořízeného*
 - a) *nového dopravního prostředku,*
 - b) *zboží, které je předmětem spotřební daně,*
 - c) *zboží uvedeného v odstavci 1.*
- (4) *Odstavce 1 a 2 se nevztahují na pořízení zboží, které je předmětem spotřební daně, a pořízení nového dopravního prostředku.*

Komentář k § 2a

Toto ustanovení je vloženým a na rozdíl od § 2 vyjmenovává plnění, která jsou vyňata z předmětu daně.

V odst. 1 není předmětem daně pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže by pod písm. a) bylo v tuzemsku osvobozeno od daně podle § 68 odst. 1–10. Jedná se tedy o vyjmenovaná plnění v § 68, která jsou podle tohoto ustanovení osvobozena v tuzemsku od daně s nárokem na odpočet daně. Jsou tak zachovány stejné podmínky při pořízení z jiného členského státu a při zdanitelném plnění.

Pod písm. b) jsou uvedena plnění, která nejsou předmětem daně v tuzemsku, jestliže při dodání zboží z jiného členského státu je dodavatelem použit režim:

1. zvláštní režim pro obchodníky s použitým zbožím, starožitnostmi apod., který je upraven v § 90 a nestanoví pořizovateli v tuzemsku povinnost přiznat daň z tohoto pořízení,
2. přechodný režim pro použité dopravní prostředky,
3. zvláštní režim pro prodej veřejnou dražbou.

Příklad

Firma A, plátce daně, dodává potraviny na palubu letadla, které provozuje přepravu osob a zboží mezi členskými státy a třetími zeměmi. Takové dodání zboží je osvobozeno od daně s nárokem na odpočet daně podle § 68 odst. 4 ZDPH. Jestliže tuzemská osoba B, plátce daně, provozuje tuto leteckou přepravu a pořizuje potraviny z jiného členského státu, které jsou použity na palubě letadla, jímž je přeprava uskutečňována, dojde při pořízení zboží k naplnění podmínek stanovených v § 2a odst. 1 a pořízení potravin nebude pro plátce B předmětem daně v tuzemsku.

Příklad

Autobazar, plátce daně, pořizuje ojetý osobní automobil od autobazaru v Německu, který je registrován k dani v Německu. Autobazar v Německu dodává ojetinu ve zvláštním režimu, takže neosvobozuje na výstupu při dodání celou cenu ojetiny, ale pouze cenu pořizovací a „německou“ daň uplatní u své přírážky. Autobazar v tuzemsku pořídí ojetinu ve zvláštním režimu, který započal dodavatel, a pořízení ojetiny není pro pořizovatele v tuzemsku předmětem daně, takže daň při pořízení nepřiznává.

V odst. 2 jsou vyjmenována další plnění pořízeným zbožím z jiného členského státu, která nejsou předmětem daně, jestliže celková hodnota pořízeného zboží nepřekročila v příslušném a bezprostředně předchozím kalendářním roce částku 326 000 Kč, kdy pořízení zboží bylo uskutečněno:

1. osobou povinnou k dani se sídlem v tuzemsku, která není plátcem,
2. osvobozenou osobou, kterou se rozumí osoba povinná k dani se sídlem v jiném členském státě, která není registrovanou k dani v jiném členském státě a není plátcem,
3. osobou povinnou k dani, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně,
4. osobou povinnou k dani, na kterou se v jiném členském státě vztahuje společný režim daňového paušálu pro zemědělcce,
5. právnickou osobou nepovinnou k dani.

V odst. 3 je stanoveno, že do celkové částky 326 000 Kč se nezapočítává

- a) hodnota nového dopravního prostředku,
- b) zboží, které je předmětem spotřební daně,
- c) zboží, které je uvedeno v odst. 1.

V odst. 4 je stanoveno, že naopak předmětem daně je pořízené zboží z jiného členského státu, pokud je pořízeno zboží, které je předmětem spotřební daně nebo je pořízen nový dopravní prostředek. U tohoto druhu zboží vždy vzniká pořizovateli povinnost přiznat daň.

§ 2b

Volba předmětu daně

Osoba, která uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského státu, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, se může rozhodnout, že toto pořízení je předmětem daně. Na pořízení zboží z jiného členského státu uskutečněné touto osobou do konce kalendářního roku bezprostředně následujícího po kalendářním roce, ve kterém se takto rozhodla, se nevztahuje § 2a odst. 2.

Komentář k § 2b

Toto ustanovení umožňuje volbu pro pořizovatele, který se může rozhodnout, že pořízení zboží, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, bude dobrovolně považovat za předmět daně.

Jedná se tedy nikoliv o plátce daně, který má vždy povinnost přiznat daň při pořízení zboží, ale o osoby, které nejsou plátcí daně, ale jsou osobami povinnými k dani a jsou vyjmenovány v § 2a odst. 2.

Jestliže se pořizovatel dobrovolně rozhodne, že pořízení zboží bude považovat za plnění, které je předmětem daně, musí také plnění považovat za předmět daně celý kalendářní rok, který následuje po roce, ve kterém se pořizovatel dobrovolně rozhodl. Po tuto dobu se na takového pořizovatele nevztahuje ustanovení § 2a odst. 2.

Příklad

Tuzemská osoba povinná k dani, neplátce daně, pořídí v únoru 2014 ze Slovenska kopírku v hodnotě 35 000 Kč. Pořizovatel se dobrovolně rozhodne, že je takové pořízení pro něj předmětem daně. Musí se registrovat k dani jako plátce daně přízná v tuzemsku daň. Zřejmě bude výhodnější, aby se registroval k dani před dodáním kopírky ze Slovenska a sdělil tak své CZ DIČ dodavateli, který by uplatnil reverse charge a přenesl by daňovou povinnost na pořizovatele do tuzemska. Předmětem daně bude i další pořízení zboží z jiného členského státu, které bude pořízeno až do konce roku 2015.

§ 3**Územní působnost**

(1) Pro účely daně z přidané hodnoty se rozumí

- a) tuzemskem území České republiky,
- b) členským státem území členského státu Evropské unie s výjimkou jeho území, na které se nevztahuje Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie,
- c) jiným členským státem členský stát s výjimkou tuzemska,
- d) třetí zemi území mimo území Evropské unie,
- e) územím Evropské unie souhrn území členských států.

(2) Pro účely daně z přidané hodnoty se za území členského státu Evropské unie nepovažuje

- a) hora Athos,
- b) Kanárské ostrovy,
- c) francouzská území uvedená v čl. 349 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- d) Alandy,
- e) Normanské ostrovy,
- f) ostrov Helgoland,
- g) území Büsingen,
- h) Ceuta,
- i) Melilla,
- j) Livigno,
- k) Campione d' Italia,
- l) italské vody jezera Lugano.

(3) Území Monackého knížectví se pro účely daně z přidané hodnoty považuje za území Francouzské republiky a území ostrova Man se považuje za území Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, území Akrotiri a Dhekelie se považují za území Kypru.

Komentář k § 3

Pojem „tuzemsko“ je definován tak, že zahrnuje území České republiky a na rozdíl od stavu do 30. dubna 2004 je do tohoto území zahrnuto i území svobodných celních skladů i svobodných celních pássem. V této souvislosti je však nutné vzít v úvahu ustanovení § 66 – osvobození při vývozu zboží, podle kterého je umístění zboží ve svobodném pásmu nebo svobodném skladu považováno za vývoz.

Pojem jiný členský stát byl zaveden k odlišení státu, který je členským státem Evropské unie, ale který není Českou republikou, což odpovídá i dosavadnímu chápání pojmu jiný členský stát. Použití sousloví „jiný členský stát“ tak v textu zákona bude vždy vylučovat Českou republiku. V případě použití vazby „členský stát odlišný od členského státu“ se z podstaty věci může jednat i o Českou republiku, neboť je to v duchu pojmu definovaného v § 3 odst. 1. písm. b) jakýkoli členský stát Evropské unie.

Současně promítá do zákona faktický stav, kdy se Evropská unie stala nástupkyní Evropských společenství (v odst. 1 písm. d) a e), v odst. 2 a v odst. 3).

Z důvodu právní jistoty se v souladu s čl. 5 bodem 2) směrnice o DPH upřesňuje, že území, na která se nevztahují SEU a SFEU, nejsou pro účely daně z přidané hodnoty považována za území členského státu. Územní působnost Smluv je obsažena v článku 52 SEU a článcích 349 a 355 SFEU (tj. bývalý článek 299 Smlouvy o založení Evropského společenství, na který je odkazováno v čl. 5 směrnice o DPH). Na toto ustanovení dále navazuje § 3 odst. 2, který obsahuje další území, která se nepovažují za území členského státu.

Z důvodu zjednodušení textu došlo ke sloučení odstavců 2 a 3, které oba shodně uvádějí výčet území, které se nepovažují za území členského státu Evropské unie a v návaznosti na to tedy ani za území Evropské unie. Tato území se tedy pro účely daně z přidané hodnoty považují za třetí zemi.

V písmenu c) došlo ke změně v návaznosti na směrnici 2013/61/EU, kterou se mění směrnice o DPH a směrnice 2008/118/ES, pokud jde o francouzské nejvzdálenější regiony, zejména Mayotte. Na základě tohoto ustanovení se za třetí zemi považují také francouzské regiony, které jsou uvedeny v čl. 349 Smlouvy o fungování Evropské unie.

V odstavci 3 jsou vymezena území, která jsou považována za daňové území EU, tj. chápou se jako území některého členského státu a dodání zboží z těchto území není považováno za dovoz zboží, ale za pořízení zboží z jiného členského státu a dodání zboží z tuzemska do těchto území je považováno za dodání zboží do jiného členského státu. Vedle území Monackého knížectví a ostrova Man, byla mezi tato území v souladu s recastem Šesté směrnice doplněna území Akrotiri a Dhekelie jako součást území Kypru.

§ 4

Vymezení základních pojmů

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí:

- a) úplatou částka v peněžních prostředcích nebo hodnota nepeněžitého plnění, které jsou poskytnuty v souvislosti s předmětem daně,
- b) jednotkovou cenou cena za jednotku množství zboží nebo cena za službu,
- c) daní na výstupu daň uplatněná plátcem za zdanitelné plnění podle § 13 až 20 nebo z přijaté úplaty vztahující se k tomuto plnění,
- d) nadměrným odpočtem daň odpovídající rozdílu mezi daní na výstupu a odpočtem daně za zdaňovací období v případě, že daň na výstupu je nižší než odpočet daně,
- e) správcem daně příslušný finanční úřad; **ve věci povolení k prodeji za ceny bez daně a při dovozu zboží je správcem daně příslušný celní úřad s výjimkou případů, kdy povinnost přiznat daň při dovozu zboží vzniká plátcí podle § 23 odst. 3 až 5,**
- f) osobou registrovanou k dani osoba, které bylo přiděleno daňové identifikační číslo pro účely daně z přidané hodnoty v rámci obchodování mezi členskými státy,
- g) zahraniční osobou osoba, která nemá na území Evropské unie sídlo ani místo pobytu,
- h) **u fyzické osoby**
 1. bydlářem adresa vedená v základním registru obyvatel nebo v jiné obdobné evidenci, anebo adresa, kterou fyzická osoba uvedla správci daně, pokud neexistuje důkaz, že tato adresa neodpovídá skutečnosti,

2. *místem, kde se obvykle zdržuje, místo, kde fyzická osoba obvykle žije z důvodu osobních nebo profesních vazeb; má-li tato osoba profesní vazby v jiné zemi, než ve které má své osobní vazby, je místo, kde se fyzická osoba obvykle zdržuje, určeno osobními vazbami,*
3. *místem pobytu bydliště, nebo místo, kde se obvykle zdržuje,*
 - i) *sídlem u osoby povinné k dani adresa místa jejího vedení, kterým se rozumí místo, kde jsou přijímána zásadní rozhodnutí týkající se řízení osoby povinné k dani, popřípadě místo, kde se schází její vedení; nemá-li fyzická osoba místo svého vedení, rozumí se sídlem u této osoby místo jejího pobytu,*
 - j) *provozovnou organizační složka osoby povinné k dani, která může uskutečňovat dodání zboží nebo poskytnutí služby, neboť je dostatečně stálá a má vhodné personální a technické zdroje,*
 - k) *dotaci k ceně přijaté finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu, z rozpočtů územních samosprávných celků, státních fondů, z grantů přidělených podle zvláštního zákona, z rozpočtu cizího státu, z grantů Evropské unie či dle programů obdobných, pokud je příjemci dotace stanovena povinnost poskytovat plnění se slevou z ceny a výše slevy se váže k jednotkové ceně plnění; za dotaci k ceně se nepovažuje zejména dotace k výsledku hospodaření a na pořízení dlouhodobého hmotného a dlouhodobého nehmotného majetku,*
 - l) *zbožím, které je předmětem spotřební daně, zboží, které je předmětem některé ze spotřebních daní, předmětem daně z pevných paliv nebo předmětem daně ze zemního plynu a některých dalších plynů s výjimkou plynu dodávaného prostřednictvím přepravní nebo distribuční soustavy nacházející se na území Evropské unie anebo jakékoli sítě k takové soustavě připojené,*
 - m) *osobou neusazenou v tuzemsku osoba povinná k dani, která*
 1. *nemá sídlo v tuzemsku,*
 2. *uskuteční zdanitelné plnění dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku a*
 3. *v tuzemsku nemá provozovnu nebo v tuzemsku má provozovnu, která se tohoto plnění neúčastní,*
 - n) *osvobozenou osobou osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v jiném členském státě, která je v tomto státě osobou s obdobným postavením jako v tuzemsku osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, která není plátcem.*
 - (2) *Zbožím se pro účely tohoto zákona rozumí*
 - a) *hmotná věc, s výjimkou peněz a cenných papírů,*
 - b) *právo stavby,*
 - c) *živé zvíře,*
 - d) *lidské tělo a část lidského těla,*
 - e) *plyn, elektrina, teplo a chlad.*
 - (3) *Za zboží se dále považují*
 - a) *bankovky a mince české měny při jejich dodání výrobcem České národní bance, nebo při jejich pořízení z jiného členského státu, nebo jejich dovoz Českou národní bankou,*
 - b) *bankovky, státopvky a mince české nebo cizí měny prodávané pro sběratelské účely za ceny vyšší, než je jejich nominální hodnota nebo přepočet jejich nominální hodnoty na českou měnu podle směnného kurzu vyhlášeného Českou národní bankou,*
 - c) *cenné papíry při jejich dodání výrobcem emitentovi v tuzemsku, nebo při jejich pořízení z jiného členského státu nebo jejich dovozu a vývozu jako výrobku.*
 - (4) *Pro účely tohoto zákona se dále rozumí*
 - a) *dopravním prostředkem vozidlo, jiný prostředek nebo zařízení, které jsou určeny k přepravě osob nebo zboží z jednoho místa na jiné a které jsou obvykle konstruované pro použití k přepravě a mohou k ní být skutečně použity; za dopravní prostředek se nepovažuje vozidlo, které je trvale znehybněno, ani kontejner,*
 - b) *novým dopravním prostředkem*
 1. *vozidlo určené k provozu na pozemních komunikacích s obsahem válců větším než 48 cm³ nebo s výkonem větším než 7,2 kW, pokud bylo dodáno do 6 měsíců ode dne prvního uvedení do provozu nebo má najeto méně než 6 000 km,*
 2. *loď delší než 7,5 m, pokud byla dodána do 3 měsíců ode dne prvního uvedení do provozu nebo má najeto méně než 100 hodin, s výjimkou námořních lodí užívaných k obchodní, průmyslové, rybářské nebo záchranářské činnosti, nebo*
 3. *letadlo o maximální vzletové hmotnosti větší než 1 550 kg, pokud bylo dodáno do 3 měsíců ode dne prvního uvedení do provozu nebo má nalétáno méně než 40 hodin, s výjimkou letadel využívaných leteckými společnostmi pro mezinárodní leteckou přepravu.*

- c) obchodním majetkem souhrn majetkových hodnot, který slouží nebo je určen osobě povinné k dani k uskutečňování ekonomických činností,
 - d) dlouhodobým majetkem obchodní majetek, který je
 1. hmotným majetkem podle zákona upravujícího daně z příjmů^{7c)},
 2. odpisovaným nehmotným majetkem podle zákona upravujícího daně z příjmů^{7c)},
 3. pozemkem, který je dlouhodobým hmotným majetkem podle právních předpisů upravujících účetnictví^{7d)}, nebo
 4. technickým zhodnocením podle zákona upravujícího daně z příjmů,
 - e) dlouhodobým majetkem vytvořeným vlastní činností dlouhodobý majetek, který plátce v rámci svých ekonomických činností vyrobil, postavil nebo jinak vytvořil; technické zhodnocení⁷³⁾ se považuje za samostatný dlouhodobý majetek vytvořený vlastní činností,
 - f) osobním automobilem dopravní prostředek, který má v technickém osvědčení⁴⁾ nebo technickém průkazu zapsanou kategorii M1 nebo M1G; pokud zápis kategorie chybí, vymezuje se tato kategorie zvláštním právním předpisem^{4a)},
 - g) nájmem také podnájem, pacht a podpacht,
 - h) přepravou zboží také přeprava peněz a cenných papírů.
 - i) dodáním zboží s instalací nebo montáží dodání zboží spojené s instalací nebo montáží osobou povinnou k dani, která zboží dodává, nebo ji zmocněnou třetí osobou,
 - j) dodáním zboží soustavami nebo sítěmi dodání
 1. plynu prostřednictvím přepravní nebo distribuční soustavy nacházející se na území Evropské unie anebo jakékoli sítě k takové soustavě připojené,
 2. elektřiny, tepla nebo chladu sítěmi.
- (5) Pro přepočítání cizí měny na českou měnu se použije kurz platný pro osobu provádějící přepočítání ke dni vzniku povinnosti přiznat daň, nebo přiznat uskutečnění plnění, a to
- a) kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou, nebo
 - b) poslední směnný kurz zveřejněný Evropskou centrální bankou; přepočítání mezi měnami jinými než euro se provede za použití směnného kurzu každé z těchto měn vůči euru.

Komentář k § 4

V § 4 jsou definovány základní pojmy, se kterými se dále v zákonu pracuje.

V odstavci 1 jsou definovány základní pojmy pro uplatnění daně.

Pojem úplata zahrnuje nejen zaplacení penězi nebo prostředky nahrazujícími peníze, ale i zaplacení v nepeněžité formě, tedy i zbožím, službou, protiplněním apod. Peněžní prostředek, který je nutné vykládat ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů. Může však být poskytnuta i v nepeněžním plnění. O úplatu však půjde pouze tehdy, byla-li poskytnuta v souvislosti s předmětem daně.

Pozor! Zbožím jsou i nemovitosti, a proto se vypouští z definice jednotkové ceny měrná jednotka, protože ne každá jednotka zboží je měrná (viz právě nemovité věci) a samozřejmě se o nich nemusí mluvit samostatně, a proto z definice vypadávají.

Termín „daňová povinnost“ se ruší tam, kde se má jednat pouze o daň. Je nutno rozlišovat pojmy „daň“ a „daňová povinnost“ tak, jak je chápe daňový řád. Zatímco daňovou povinností jsou všechna práva a povinnosti subjektu vztahující se k dani, daní se naopak rozumí peněžité plnění (viz § 2 odst. 3 a 4 daňového řádu) a také soulad se zněním § 108.

Novela zpřesňuje věcnou příslušnost pro celní úřad v případě vydání, spravování, zrušení či zániku povolení k prodeji za ceny bez daně z přidané hodnoty, tedy pro účely § 87.

V odst. 1 písm. g) je definice osoby registrované k dani v jiném členském státě, která se nově vztahuje nejen na osoby z jiných členských států, ale i na osoby, kterým bylo přiděleno daňové identifikační číslo v tuzemsku – tedy na plátce a identifikované osoby. Věcně se smysl zákona nemění, neboť v příslušných ustanoveních, kde je tento pojem použit, zůstává upřesnění, že jde o osobu registrovanou k dani v jiném členském státě. Vyjasňuje to však např. ustanovení

§ 17, ve kterém se hovoří o osobách registrovaných k dani v různých členských státech, přičemž je tím myšleno i tuzemsko. Nově je tento pojem použit také v § 88, kde zjednodušil formulaci.

V písm. h) se z důvodů právní jistoty aktualizuje definice pojmu „místo pobytu“ fyzické osoby, a to zejména s přihlédnutím ke změnám v pravidlech pro stanovení místa plnění ve směrnici o DPH a navazujícím prováděcím nařízení č. 282/2011 s účinností od 1. 1. 2015.

Z důvodu vzájemné provázanosti pojmů zákona o DPH a pojmů přímo použitelného prováděcího nařízení č. 282/2011 se v případě fyzické osoby zavádí dílčí definice pojmu „bydliště“ a pojmu „místo, kde se obvykle zdržuje“.

Specifické vymezení těchto pojmů pro účely DPH je nezbytné, protože český právní řád, konkrétně § 80 odst. 1 občanského zákoníku, vymezuje pojem „bydliště“ odlišně. Zatímco definice pojmu „bydliště“ občanského zákoníku vychází z faktického stavu („Člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale;“), právní předpisy EU v oblasti daně z přidané hodnoty vymezují pojem „bydliště“ ve smyslu úředně vedeného stavu jako adresu vedenou v evidenci obyvatelstva či u správce daně. Dále právní předpisy EU v oblasti daně z přidané hodnoty zavádí a používají v souvislosti s fyzickou osobou pojem „místo, kde se obvykle zdržuje“, který je definován jako místo, kde fyzická osoba obvykle žije, a který tudíž vychází z faktického stavu. Přesná provázanost pojmů zákona o DPH a pojmů přímo použitelného prováděcího nařízení č. 282/2011 je významná zejména pro účely pravidel pro stanovení místa plnění při poskytnutí určitých služeb osobě nepovinné k dani, kde se stanoví, že místo příjemce služby se určí podle tohoto přímo použitelného prováděcího nařízení.

Z důvodu lepší čitelnosti a srozumitelnosti se i nadále v zákoně o DPH v některých ustanoveních používá zkrácený pojem „místo pobytu“ jako ekvivalent výrazu „bydliště a/nebo místo, kde se obvykle zdržuje“, který u pravidel vztahujících se k fyzické osobě uvádí směrnice a prováděcí nařízení. Na rozdíl od předchozí úpravy se z definice tohoto pojmu obecně pro účely celého zákona o DPH odstraňuje hierarchie jednotlivých kritérií (vyjádření „nemá-li“), protože čl. 12 ani čl. 13 prováděcího nařízení, které definují tyto pojmy obecně pro účely směrnice, takovou hierarchii nestanoví.

V písm. I) se zavádí nová definice sídla, která se vztahuje na všechny osoby povinné k dani (na rozdíl od dosavadního zákona, který sídlo spojoval pouze s právnickou osobou a u fyzické osoby povinné k dani se namísto sídla používalo místo podnikání). Nově je pro určení sídla u osoby povinné k dani rozhodujícím faktorem místo jejího vedení. V případě fyzické osoby povinné k dani může nastat situace, kdy nelze místo vedení dle této definice určit. V takovém případě se za sídlo u této osoby považuje místo jejího pobytu.

Definice místa podnikání se v souvislosti se zavedením této definice stává nadbytečnou a zrušuje se v duchu článku 10 nařízení, který definuje sídlo ekonomické činnosti osoby povinné k dani pro pravidlo určení místa plnění u služeb. Z důvodu jednoznačnosti a právní jistoty byla tato definice použita pro celý zákon o DPH, aby nedocházelo k situacím, kdy by jediná osoba povinná k dani měla různá sídla pro účely různých ustanovení zákona.

Sídlo osoby nepovinné k dani není definováno.

V písm. j) je nově vymezen pojem „provozovna“, ale bez věcné změny, avšak s vazbou na § 9 odst. 1 (místo plnění u služeb).

Prováděcí nařízení v podstatě rozlišuje 2 typy provozoven, a to pro různé účely – provozovnu poskytovatele plnění a provozovnu příjemce plnění. Provozovnu poskytovatele plnění prováděcí nařízení vymezuje v čl. 11 odst. 2 a čl. 53 pro účely určitých pravidel pro stanovení místa plnění u služeb a pro účely určení osoby povinné přiznat daň u přes-hraničních plnění. Provozovnu příjemce plnění prováděcí nařízení definuje v čl. 11 odst. 1 pro účely základního pravidla pro stanovení místa plnění u služeb poskytnutých provozovně osoby povinné k dani.

Z důvodů zjednodušení se zvolila definice provozovny poskytovatele plnění a pro provozovnu příjemce služby se zavedla úprava v § 9 odst. 1, a to jen pro účely stanovení místa plnění v případě služeb poskytnutých provozovně osoby povinné k dani.

Definice provozovny vychází z pojmu „organizační složka osoby povinné k dani“. Tento pojem byl zvolen navzdory tomu, že bude možná mylně považován za organizační složku závodu. Mezi tyto dva pojmy však nelze klást rovnítko.

Pro definici provozovny pro účely zákona o dani z přidané hodnoty je použito pojmu organizační složka osoby povinné k dani právě proto, že provozovna pro účely zákona o dani z přidané hodnoty je širším pojmem než provozovna zakotvená v obchodním zákoníku. Provozovnou podle zákona o dani z přidané hodnoty jsou tak veškeré organizační složky, tj. ty, které se do rejstříků zapisují (např. odštěpný závod), ale také ty, které se nezapisují.

Obdobně jako doposud musí organizační složka osoby povinné k dani splňovat určité podmínky, aby mohla být pro účely zákona o DPH považována za provozovnu – musí se vyznačovat dostatečnou úrovní stálosti a vhodnou strukturou z hlediska lidských (personálních) a technických zdrojů.

K jedné věcné změně došlo ve vymezení uskutečňovaných činností. Nadále se již provozovna nedefinuje v obecné vazbě na uskutečňování ekonomické činnosti, ale ve vazbě na uskutečňování plnění (dodání zboží nebo poskytnutí služby).

Dotace k ceně je sice předmětem daně již od 1. října 2003, ale od 1. dubna 2004 se definice dotace k ceně podstatně změnila. Dotací se rozumí finanční prostředky přijaté ze státního rozpočtu, z rozpočtu územně samosprávných celků, ze státních fondů, z grantů, z rozpočtu cizího státu, z grantů Evropské unie nebo podle obdobných programů, a to tehdy, pokud je přijetí finančních prostředků spojeno s povinností pro příjemce dotace poskytovat plnění se slevou z ceny a výše této slevy se vztahuje k jednotkové ceně plnění. Např. tehdy, kdy je výše dotace stanovena na 1 ks zboží apod. Za dotaci k ceně se nepovažují zejména dotace k hospodářskému výsledku a na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.

Příklad

Od 3. 12. 2009 vstoupilo v účinnost Nařízení Rady č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnic.

Příklad se zabývá pouze DPH u veřejných služeb v osobní dopravě, a to u kompenzací za veřejné služby v osobní dopravě poskytovaných objednatelem těchto služeb a obecně u slev z jízdného.

1) Kompenzace poskytovaná objednateli

V případech, kdy objednatel poskytuje celkovou úhradu (vč. nebo bez úhrady slev z jízdného) za veřejné služby v osobní dopravě formou kompenzace dopravcům, kteří mají uzavřenu smlouvu o veřejných službách, a to za důsledky vzniklé ze závazku veřejné služby, se postupuje tak, že kompenzace se nepovažují za úplatu za poskytnutou službu, a také se nepovažují za dotaci k ceně, ani za úplatu poskytnutou třetí osobou (za veřejné služby v osobní dopravě). To znamená, že u kompenzace se nejedná o úplatu za poskytnutí služeb a nejedná se tedy o předmět daně podle ustanovení § 2 a § 14 zákona o DPH. Daň na výstupu se neuplatňuje, částka poskytnutá objednatelem je částkou v úrovni bez daně, dále u úhrady prokazatelné ztráty podle smluv uzavřených objednateli s poskytovateli veřejných služeb v přepravě cestujících prováděné před účinností Nařízení se dosavadní postup obdobný jako u kompenzací považuje za postup v souladu se zákonem o DPH.

Tento postup však nelze aplikovat na samostatné úhrady poskytnuté objednatelem veřejných služeb v osobní dopravě, případně jinou osobou za slevy z cen jízdného poskytnuté provozov-

vatelem přepravy osob, ať už se jedná o slevy poskytnuté v rámci veřejné služby v osobní dopravě nebo mimo tyto služby.

2) Slevy z jízdného

Samostatné úhrady slev z jízdného, ať už jsou poskytnuty podle Výměru Ministerstva financí, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami nebo podle jiného obecně závazného předpisu, se považují pro účely DPH za dotace k ceně a jsou součástí základu daně při výpočtu částky daně za poskytnutou službu přepravy cestujících podle § 36 odst. 3 písm. d) zákona o DPH. V případě služeb přepravy osob, jsou-li poskytnuty slevy z jízdného a tyto slevy jsou hrazeny jinými osobami než je provozovatel služeb, je tedy základem daně součet částky jízdného hrazené cestujícím a částky poskytnuté objednatelem služeb nebo jinou osobou na úhradu slevy z ceny jízdného (dotace k ceně).

Jestliže slevu z ceny poskytne u služeb přepravy osob provozovatel služeb na základě vlastního rozhodnutí, postupuje se u těchto slev podle § 36 odst. 5, resp. podle § 42 zákona o DPH. Jestliže provozovatel služeb poskytne slevu z jízdného k datu uskutečnění zdanitelného plnění, základ daně se snižuje o tuto slevu. Poskytne-li provozovatel slevu z jízdného po datu uskutečnění zdanitelného plnění, plátce provede opravu základu a výše daně podle § 42 a 43.

V písm. l) je definováno zboží, které je předmětem spotřební daně. Jedná se o implementaci ustanovení směrnice 2009/162/EU. Za zboží, které je předmětem spotřební daně, se pro účely zákona o DPH považuje i zboží podléhající dani z plynu a dani z pevných paliv, s výjimkou plynu dodávaného prostřednictvím přepravní nebo distribuční soustavy nacházející se na území Evropské unie anebo jakékoli sítě k takové soustavě připojené.

Novela 2013 v písm. m) zavedla nový pojem „osoba neusazená v tuzemsku“, který se následně používá ve všech ustanoveních zákona, které souvisí s poskytováním přeshraničních služeb nebo určitých dodání zboží do tuzemska (dodání zboží s instalací nebo montáží a dodání plynu, elektřiny, tepla nebo chladu soustavami nebo sítěmi).

Pojem „osoba neusazená v tuzemsku“ zahrnuje právnickou nebo fyzickou osobu povinnou k dani, která nemá sídlo v tuzemsku. Skutečnost, že taková osoba má v tuzemsku provozovnu, se pro posouzení této osoby za osobu neusazenou zkoumá ve vazbě na příslušné poskytnuté zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku. Jestliže se provozovna, kterou tato osoba má v tuzemsku, daného plnění neúčastní, považuje se za osobu neusazenou k dani v tuzemsku.

V dosavadním znění zákona se obdobné vymezení používalo v § 108 ve vztahu k určení osob povinných přiznat daň z některých přeshraničních plnění.

Novela 2013 v písm. n) zavedla nový pojem „osvobozená osoba“. Jedná se o osoby povinné k dani, které podléhají v jiném členském státě zvláštnímu režimu osvobození pro malé podniky (Česká republika toto osvobození neuplatňuje). Definice se vztahuje pouze na režim osvobození od daně, obdobný jako v § 6 dosavadního zákona o DPH, nikoliv na režim odstupňované úlevy, který je obecně ve Směrnici připuštěn.

Odstavec 2 definuje zboží.

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva, kontrétně s novým vymezením věci, které obsahuje nový občanský zákoník, novela nově definuje zboží. Dělení věci na hmotné a nehmotné upravuje ustanovení § 496 nového občanského zákoníku. S ohledem na to, že hmotnou věcí je i nemovitá věc, bude pojem „zboží“ obsahovat i nemovitou věc. Za zboží se výslovně prohlašuje i nemovitá nehmotná věc, kterou je právo stavby. Postavení zvířete ve vztahu k věcem upravuje § 494 nového občanského zákoníku. Zvíře podle nové soukromoprávní úpravy není věcí, ale ustanovení o věcech se na něj použijí obdobně v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze. Úprava lidského těla a jeho částí je obsažena v § 493 nového občanského zákoníku, kde je stanoveno, že se nejedná o věc. Část lidského těla musí být zahrnuta pod pojmem zboží z důvodu povinné implementace Čl. 132 odst. 1 písm. d) směrnice Rady

2006/112/ES o DPH. Lidské tělo musí být zahrnuto pod pojem zboží např. v souvislosti s jeho přepravou (pohřební služby).

Ustanovení odstavce 3 uvádí další okruhy věcí, které se za zboží považují, jako speciální úpravu k výjimce stanovené v § 4 odst. 2 písm. a).

Vypuštění cenných papírů v listinné podobě souvisí s rekodifikací soukromého práva, neboť reaguje na novou úpravu cenných papírů v novém občanském zákoníku. Nově totiž bude pojem cenný papír chápán jako listinný (viz § 514 a násl. NOZ).

Od 1. 1. 2009 není v zákoně definice peněz z důvodu nadbytečnosti, protože vyplývá z obecného právního chápání pojmu peníze. Pokud nejsou peníze poskytovány jako protihodnota za dodání zboží, převod nemovitosti nebo poskytnutí služby, není jejich poskytnutí považováno za zdanitelné plnění, s výjimkou případů, které stanoví písmena a) a b), tj. v případě dodání pro sběratelské účely nebo při jejich dodání výrobcem České národní bance. Obdobně nejsou za zboží považovány cenné papíry, opět s výjimkou případů stanovených v písmeni c). Cenné papíry jsou považovány za zboží v případě jejich dodání v listinné podobě výrobcem jejich emitentovi nebo při jejich dovozu emitentem. V tomto případě se na cenné papíry hledí jako na polygrafický výrobek a při jejich dodání se uplatní příslušná sazba daně. (Obdobně při dodání do jiného členského státu.)

V odstavci 4 jsou definovány pojmy, které se opakovaně používají v zákoně.

V návaznosti na předpisy Evropské unie, které upravují uplatnění daně vždy při pořízení nových dopravních prostředků, a to podle místa, kde je nový dopravní prostředek registrován nebo provozován, jsou jednak definovány dopravní prostředky a v návaznosti na tuto definici pak nové dopravní prostředky. Novela zpřesňuje definici dopravního prostředku přesně v duchu čl. 38 nařízení 282/2011.

Za nový se považuje dopravní prostředek definovaný v § 4 odst. 3 písm. b), který splňuje alespoň jednu ze dvou podmínek stanovených zákonem. Za nový dopravní prostředek se považuje dopravní prostředek, který byl dodán do 3 měsíců, u pozemního motorového vozidla do 6 měsíců ode dne prvního uvedení do provozu, nebo má najeto méně než 6 000 km u pozemního motorového vozidla (u lodí méně než 100 hodin s výjimkou námořních lodí užívaných k obchodní, průmyslové, rybářské nebo záchranářské činnosti, u letadel nalétáno méně než 40 hodin s výjimkou letadel využívaných leteckými společnostmi pro mezinárodní leteckou přepravu). Z definice tedy vyplývá, že zákon má na mysli více méně soukromé lodě a letadla.

Pokud dopravní prostředek nesplňuje ani jednu z obou stanovených podmínek, jedná se o použité zboží; u kterého se uplatňuje buď běžný režim uplatnění daně na výstupu (pokud je při pořízení možné uplatnit nárok na odpočet daně, nebo se uplatňuje při zdanění zvláštní režim podle § 90 zákona. Při pořízení použitého zboží vč. dopravních prostředků soukromou osobou nebo i plátcem daně nebo osobou identifikovanou k dani od soukromé osoby, se při pořízení daň neuplatňuje, stejně tak, jako při pořízení od osoby povinné k dani, která je registrována k dani. Podmínky pro uplatnění daně při dodání nových dopravních prostředků, včetně definování dne prvního uvedení do provozu, jsou uvedeny v § 19 zákona.

Novela zákona k 1. 4. 2011 z textu definice obchodního majetku pro nadbytečnost vypustila vazbu na povinnost účtování nebo evidenci tohoto majetku, protože povinnost vést údaje o tomto majetku v evidenci pro daňové účely již sama o sobě vyplývá z ustanovení § 100 odst. 2. Zdůraznění, resp. opakování této povinnosti pouze v některých ustanoveních zákona by mohlo být zavádějící nebo matoucí. V této souvislosti se rovněž zpřesnil text § 100 odst. 2, který jednoznačně stanoví, že plátcem je povinen vést evidenci obchodního majetku, přičemž si může zvolit, zda tuto evidenci povede v rámci svého účetnictví nebo samostatně.

Textová úprava je proto pouze zpřesňující a z věcného hlediska nedochází ke změně.

Původní text písmene d) týkající se definice majetku vytvořeného vlastní činností se nahrazuje definicí dlouhodobého majetku. Nově se pojem majetku vytvořeného vlastní činností bude používat v § 13 odst. 4 písm. b) pouze ve vztahu k určitému majetku, konkrétně majetku dlouhodobého charakteru. Proto se v § 4 odst. 4 písmenu d) nejdříve vymezuje dlouhodobý majetek a v nově vkládaném písmenu e) se zavádí definice dlouhodobého majetku vytvořeného vlastní činností.

Definice dlouhodobého majetku v případě odpisovaného majetku využívá obsahově vymezení uvedené v zákoně o daních z příjmů a v případě pozemků vymezení v zákoně o účetnictví. Jde pouze o legislativně technickou změnu, která funguje jako legislativní zkratka z důvodů zjednodušení formulací. Jinak řečeno, jedná se o součást formulačních změn, které souvisí s promítnutím nových pravidel pro uplatnění odpočtu vyplývajících ze směrnice 2009/162/EU. Stejně obsahově vymezení se pro majetek, který má dlouhodobý charakter, používá i v dalších příslušných ustanoveních zákona (v § 6, § 76 a § 78).

Technickým zhodnocením, o kterém zákon hovoří je technické zhodnocení definované zákonem o daních z příjmů.

Definice dlouhodobého majetku vytvořeného vlastní činností se zavedla s ohledem na specifická pravidla při uplatňování nároku na odpočet při pořizování tohoto majetku, pokud plátce tento majetek bude dále využívat pro účely, pro které má podle § 72 odst. 6 nárok na odpočet daně jen v částečné výši (podrobněji viz odůvodnění k § 13 odst. 4 písm. b)). Pod tuto definici spadá veškerý majetek vytvořený plátcem, jehož výsledkem je majetek, který splňuje kritéria dlouhodobého majetku. Dlouhodobým majetkem vytvořeným vlastní činností je rovněž dlouhodobý majetek vytvořený na základě tzv. subdodávek. Zahrnuje rovněž technické zhodnocení hmotného i nehmotného majetku vymezené ve vazbě na zákon o daních z příjmů. Z důvodu jasného výkladu v této souvislosti zákon explicitně stanoví, že technické zhodnocení se považuje za samostatný dlouhodobý majetek vytvořený vlastní činností. Nezahrnuje ostatní případy nabytí jednotlivého dlouhodobého majetku, kterými jsou například nabytí koupí, vkladem od jiné osoby nebo převodem z osobního užívání do podnikání.

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva reaguje zákon v odst. 4 písm. g) na povinnost rozlišovat mezi nájmem a pachtem, je zapotřebí zakotvit, že i pacht bude mít stejný režim jako nájem, a tedy stejný režim jako nyní. K této změně bylo přistoupeno proto, aby se stávající věcné řešení nezměnilo. Tato změna však nikterak nemění skutečnost, že pojem nájem je nutné vykládat eurokonformně.

Stávající znění písmena h) ruší vymezení pojmu prodej podniku, kterým se rozuměl i prodej části podniku. Skutečnost, že ustanovení upravující podnik, v terminologii nového občanského zákoníku obchodní závod, se vztahují i na část podniku, resp. obchodního závodu, vyplývá z ustanovení § 4b odst. 1. Dále se bude v textu zákona používat místo pojmu prodej či vklad obecný pojem nabytí či pozbytí obchodního závodu, neboť se jedná o pojem nejobecnější, který v sobě zahrnuje jakýkoli převod či přechod.

Znění písmena h) souvisí s rekodifikací soukromého práva a navazuje na vymezení pojmu zboží v § 4 odst. 2. Nové vymezení pojmu zboží, které nezahrnuje peníze a cenné papíry, věcně neodpovídá záměru ustanovení zákona týkajících se pravidel pro uplatňování daně z přidané hodnoty u služby přepravy zboží. Proto se vymezuje, že služba „přeprava zboží“ zahrnuje také přepravu peněz a cenných papírů.

U nájmu staveb, pozemků, bytů a nebytových prostor se ze zákona uplatňuje osvobození od daně, pouze u nájmu uskutečňovaného plátcem daně pro jiného plátce daně lze místo osvobození od daně uplatnit daň na výstupu, a to je-li nájem určen pro uskutečňování ekonomické činnosti. V takovém případě se u nájmu uplatňuje základní sazba daně. U nájmu movitých věcí (vč. podnájmu) se obecně uplatňuje také základní sazba daně.

Nájem věci je pro účely DPH poskytováním služby ve smyslu § 14 odst. 1 zákona o DPH.

V odst. 4 písm. j) se sjednocuje formulace související s „dodáním zboží s instalací nebo montáží“. Jde o specifické dodání zboží, jehož charakteristickým rysem je, že montáž nebo instalaci dodávaného zboží provádí dodavatel nebo jím zmocněná třetí osoba. Na přeshraniční dodání zboží s instalací nebo montáží se vztahují zvláštní pravidla a tento pojem se dále v textu zákona používá v řadě ustanovení.

V dosavadním textu zákona se při popisu dodání tohoto specifického zboží používala různá vyjádření. Podrobný popis je např. v § 7 odst. 3 („dodání zboží spojeno s jeho instalací nebo montáží osobou, která zboží dodává, nebo jí zmocněnou třetí osobou“) nebo v § 13 odst. 7 písm. a) („dodání zboží spojené s instalací nebo montáží plátcem, který zboží dodává, nebo jím zmocněnou třetí osobou v členském státě ukončení odeslání nebo přepravy zboží“). Stručné vyjádření „dodání zboží s instalací nebo montáží“ je uvedeno např. v § 24, 31, 32, 33, 94, nebo 108.

Na zavedení této definice dále navazují legislativně technické úpravy v § 7 odst. 3 a § 13 odst. 7 písm. a).

V odst. 3 písm. k) novela zavádí pojem „dodání zboží soustavami nebo sítěmi“. Zahrnuje dodání určitých komodit zboží se specifickým způsobem přepravy: dodání plynu prostřednictvím přepravní nebo distribuční soustavy v EU a sítě k ní připojených a dále dodání elektřiny, tepla nebo chladu sítěmi (přepravní nebo distribuční soustavy nacházející se na území Evropského společenství anebo jakékoli sítě k takové soustavě připojené). Na tato dodání zboží se specifickým způsobem přepravy se obdobně jako na dodání zboží s instalací a montáží vztahují zvláštní pravidla. Novela tedy nahradila dosavadní legislativní zkratku „dodání plynu, elektřiny, tepla nebo chladu soustavami nebo sítěmi“ v § 7a.

V odstavci 5 je stanoveno, že pro přepočet cizí měny na českou měnu, zejména pro určení základu daně a částky daně, použije plátce daně kurz devizového trhu vyhlášený ČNB, a to ten kurz, který platí pro osobu, která přepočet provádí, platný v den, kdy vzniká povinnost přiznat daň, popř. povinnost přiznat osvobození od daně u plnění, které je od daně osvobozeno. To znamená, že plátce použije pro přepočet buď denní nebo pevný kurz podle toho, který kurz platí pro účetní jednotku. V případě dovozu bude pro výpočet základu daně na českou měnu použit kurz celní. Od 1. 1. 2005 nebyla povinnost použití celního kurzu při výpočtu základu daně při dovozu zboží definována v zákonu, ale vycházelo se z výkladu Ministerstva financí publikovaného na jeho webových stránkách. Od 1. 10. 2005 novela zákona č. 377/2005 Sb. již tuto povinnost stanovuje.

Od 1. 1. 2013 je umožněno použít pro přepočet nejen kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou, ale také poslední směnný kurz zveřejněný Evropskou centrální bankou. Oproti původnímu znění textu nedošlo k žádným jiným věcným změnám. Z legislativně technických důvodů a pro lepší přehlednost nový text obsahuje pouze obecná pravidla, nikoliv specifické odchylky, kdy se použije jiný způsob přepočtu (např. § 38, § 71b).

Zákon stanovuje pro případy osvobození od daně při dovozu zboží v osobních zavazadlech cestujících a členů posádek letadel a při dovozu pohonných hmot cestujícími povinnost použít při přepočtu hodnoty zboží na českou měnu kurz platný první pracovní den měsíce října roku předcházejícího dovozu zboží zveřejněný v Úředním věstníku Evropské unie a takto přepočítanou hodnotu zboží na českou měnu zaokrouhlit na stokoruny.

Od 1. 1. 2012 je možné v případě hromadných opravných dokladů použitých pro opravy základů daně ze zdanitelných plnění za více zdaňovacích období v případech, kdy se plnění odehrává v jiné, než české měně umožňuje použít i kurz platný první pracovní den kalendářního roku, ve kterém vznikl důvod opravy. (Více viz § 42.)

§ 4a

Obrat

(1) *Obratem se pro účely tohoto zákona rozumí souhrn úplat bez daně, včetně dotace k ceně, které osobě povinné k dani náleží za uskutečněná plnění, kterými jsou dodání zboží a poskytnutí služby, s místem plnění v tuzemsku, jde-li o úplaty za*

- a) zdanitelné plnění,*
- b) plnění osvobozené od daně s nárokem na odpočet daně, nebo*
- c) plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně podle § 54 až 56a, jestliže nejsou doplňkovou činností uskutečňovanou příležitostně.*

(2) *Do obratu se nezahrnuje úplata z prodeje dlouhodobého majetku.*

(3) *Do obratu osoby povinné k dani, která je společníkem společnosti, v jejímž rámci se uskutečňuje plnění s nárokem na odpočet daně, se zahrnuje obrat dosahovaný*

- a) touto osobou samostatně mimo společnost a*
- b) celou společností.*

Komentář k § 4a

Paragraf 4a obsahuje definici obratu pro účely zákona o DPH. Tato definice byla dříve obsažena v § 6 upravujícím osoby osvobozené od uplatňování daně, avšak používá se i pro jiné účely než pouze povinnost registrace u osob povinných k dani se sídlem v tuzemsku (např. určení zdaňovacího období).

Novela k 1. 1. 2014 „vypustila“ z obratu „převod nemovitosti“ z důvodu zahrnutí nemovité věci pod pojem zboží (viz § 4 odst. 2 písm. a)) a zahrnutí převodu či přechodu nemovité věci pod dodání zboží podle § 2 odst. 1 písm. a). Nově tak nebude třeba nemovité věci zvlášť uvádět.

V odst. 3 v souvislosti s terminologickou změnou podle NOZ, kde jsou účastníci sdružení nahrazení společníky, k věcné změně nedochází.

Pojem osoba osvobozená od uplatňování daně se již v zákoně nadále nevyskytuje, neboť text dosavadního § 6, který tyto osoby upravoval, byl ze zákona vypuštěn. Věcně se totiž jedná o osoby povinné k dani se sídlem v tuzemsku, které nejsou plátcem. Takto jsou také nově tyto osoby označovány (např. § 2a odst. 2 písm. b) bod 1.).

Obratem se rozumí pro účely DPH souhrn úplat bez daně, včetně dotace k ceně, které osobě povinné k dani náleží za uskutečněná plnění. Dosud používané pojmy navazující na účetní předpisy a daň z příjmů (výnosy a příjmy) se nahradily obecnějším pojmem úplata ve smyslu definice v § 4 odst. 1 písm. a). Z toho vyplývá, že pro zahrnutí do obratu již není podstatný způsob, jakým osoba povinná k dani příslušné plnění zaúčtuje či zaeviduje, ale skutečnost, že se jedná o úplatu za ekonomickou činnost. Do obratu se tedy započítává úplata za uskutečněná plnění, kterými jsou zejména zdanitelná plnění a plnění osvobozená o daně s nárokem na odpočet daně k datu jejich uskutečnění, a to ať již přijatá před či po uskutečnění plnění. Úplata přijatá před uskutečněním plnění jako záloha se zahrnuje do obratu až ke dni uskutečnění plnění. Do obratu se jednoznačně nezahrnují úplaty za plnění s místem plnění mimo tuzemsko, ale na druhou stranu tato úprava již např. obcím neumožní aby příjmy z ekonomické činnosti, o kterých účtují jako o rozpočtových příjmech nezahrnovaly do obratu.

Novela k 1. 4. 2011 technicko legislativní změnou ve vazbě na změnu § 4 odst. 3 upravila pojem dlouhodobý hmotný majetek a odpisovaný nehmotný majetek a pozemky, které jsou dlouhodobým hmotným majetkem, pojmem dlouhodobý majetek. Do obratu se nadále nezahrnují úplaty z prodeje dlouhodobého majetku. Do obratu se obecně nezahrnují ani úplaty za plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně vyjma stanovených případů, kdy se i úplaty za tato osvobozená plnění do obratu započítávají. Jedná se po upřesnění novelou o plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně, kterými jsou finanční činnosti podle § 54, pojišťovací činnosti podle § 55 a převod a nájem nemovitostí, který je osvobozen od daně

podle § 56, jestliže nejsou doplňkovou činností uskutečňovanou příležitostně: to znamená, že např. úplaty za dlouhodobý nájem nemovitosti, který je soustavnou činností osoby povinné k dani, se do obratu zahrnují, přestože se na něj vztahuje osvobození od daně.

Také např. nájem obecního bytu již není od 1. 1. 2009 pro obec veřejnoprávní služba a zahrnuje se do obratu.

Důležitá je záměna (náhrada) pojmů příležitostná a doplňková činnost za doplňkovou činnost vykonávanou příležitostně. Tato definice vychází z judikátu ESD C-77/01, kdy měřítkem pro určení, zda se jedná o doplňkovou činnost, či nikoliv, může být např. výše příjmů z doplňkové činnosti k příjmům z hlavní části vykonávané činnosti, poměr obratu z doplňkové činnosti k celkovému obratu, použití majetku a personálu k výkonu doplňkové činnosti apod.

Na rozdíl od zákona platného do 31. prosince 2008 se do obratu zahrnují úplaty z převodu a nájmu pozemků, staveb, bytů a nebytových prostor, které jsou osvobozeny od daně bez nároku na odpočet daně podle § 56, nejsou-li výhradně doplňkovou činností vykonávanou příležitostně osoby povinné k dani, a dále úplaty z finančních činností a pojišťovacích činností, které jsou osvobozeny od daně, a odpočet daně podle § 54 a § 55, nejsou-li výhradně doplňkovou činností vykonávanou příležitostně osoby povinné k dani (úroky z vkladových produktů, např. z běžných účtů, termínovaných vkladů apod., přijaté úroky a dividendy z investičních nástrojů, např. cenných papírů), nejsou úplatou za poskytnutou službu, a tedy nejsou finanční činností podle § 54 zákona a nejsou předmětem daně. Obdobně se nejedná o finanční činnost ve smyslu § 54 v případě předložení cenných papírů, např. obligací, státních pokladničních poukázek apod., emitentovi k proplacení ve lhůtě splatnosti a obě plnění se nezahrnují do obratu daně.

Novela doplňuje odkaz na dosud chybějící ustanovení týkající se osvobozených činností, které se započítávají do obratu (nájem nemovitých věcí), a to ve vazbě na zákonné opatření Senátu v souvislosti s rekodifikací soukromého práva.

Jak vyplývá z příslušného přechodného ustanovení, počínaje dnem účinnosti novely zákona o DPH se obrat bude zjišťovat tak, že se do obratu za kalendářní měsíce roku 2014 nebudou započítávat údaje za nájem nemovitých věcí podle § 56a, ale počínaje měsícem lednem 2015 se již budou tyto údaje započítávat. Po přechodnou dobu, vlastně rok 2015, se bude obrat za nejvýše 12 kalendářních měsíců skládat z údajů kalendářních měsíců roku 2014 bez nájmu podle § 56a a z údajů kalendářních měsíců roku 2015 vč. nájmu podle § 56a. Poprvé tak bude obrat za všechny kalendářní měsíce vč. nájmu podle § 56a zjištěn za celý rok 2015.

Na druhé straně se do obratu nezahrnují úplaty z prodeje dlouhodobého majetku.

Specifikem je opět obrat rozhodný pro registraci bytového družstva jako plátce, který neupravuje zákon, ale pouze výkladové stanovisko Ministerstva financí v návaznosti na specifický výklad ekonomické činnosti bytových družstev.

Do obratu bytového družstva podle § 6 odst. 2 zákona vstupují úplaty za plnění poskytovaná pro osoby, které nejsou členy družstva, a pro členy, které jsou právnickými osobami (např. nájemné z bytů, nebytových prostor, pozemků a staveb, plnění poskytovaná s jejich užíváním, údržba, opravy, rekonstrukce, poplatky za administrativní úkony, správa domů), nájemné z nebytových prostor. Úhrada vlastníků nebytových jednotek (vyjma garáží a garážových stání) za správu domu podle zákona o vlastnictví bytů a úhrady za plnění poskytovaná s jejich užíváním i v případě, kdy jsou poskytovány členy družstva – fyzickými osobami. Dále do obratu vstupují výnosy za dodávky tepla z vlastního zdroje. Tato činnost je považována za ekonomickou činnost družstva, přesto, že je poskytována členům, a to jak fyzickým osobám, tak právnickým osobám.

Příklad

Restituent pronajímá restituovaný majetek, který nezařadil do obchodního majetku (příjmy z nájmu jsou zdaňovány podle § 9 zákona o daních z příjmů). Za období od 1. května 2004 do 15. ledna 2005 získal z nájmu částku vyšší, než 1 000 000 Kč. Do obratu se tato částka započítává, protože je zřejmé, že se jedná o činnost soustavnou (nenahodilou), která je považována za ekonomickou činnost. Restituent se stává osobou povinnou k dani, ale nikdy se z tohoto důvodu nestane plátcem daně, protože nemůže požádat o registraci (§ 95 odst. 10).

§ 4b**Zvláštní ustanovení**

(1) Pro účely tohoto zákona se ustanovení o obchodním závodu použijí i na část obchodního závodu tvořící samostatnou organizační složku.

(2) Pro účely tohoto zákona se na svěřenský fond a organizační složku státu, která je účetní jednotkou, hledí jako na právnickou osobu.

(3) Ustanovení tohoto zákona o jednotce a o nemovité věci se použijí obdobně i na jednotku, která je vymezena podle zákona o vlastnictví bytů, spolu se s ní spojeným podílem na společných částech domu, a pokud je s ní spojeno vlastnictví k pozemku, tak i spolu s podílem na tomto pozemku.

Komentář k § 4b

Paragraf 4b řeší NOZ nově zavedené pojmy (části obchodního závodu, svěřenského fondu a jednotky v souvislosti s obratem).

Z odstavce 1 plyne, že pokud ustanovení upravuje obchodní závod, bude se dané ustanovení vztahovat i na část obchodního závodu tvořící samostatnou organizační jednotku (viz § 2183 NOZ).

Odstavec 2 reaguje na nový institut nového občanského zákoníku – svěřenský fond (viz § 1448 a násl. NOZ). Vzhledem k tomu, že svěřenský fond může být zřízen i za účelem investování pro dosažení zisku (viz § 1449 odst. 2 NOZ) musel zákon o DPH vytvořit fikci, která svěřenský fond definovala jako právnickou osobu. Dále se tedy posuzuje jako jakákoli jiná právnická osoba. Pokud bude svěřenský fond samostatně uskutečňovat ekonomické činnosti, bude se jednat o osobu povinnou k dani (dle § 5). V opačném případě se bude posuzovat jako právnická osoba nepovinná k dani. Obdobně se bude postupovat i u organizační složky státu, která je účetní jednotkou a která byla dosud na základě ustanovení § 5 odst. 4 považována za osobu povinnou k dani.

Odstavec 3 vymezuje pojem jednotka. Na základě tohoto vymezení je nutné pod pojem jednotka vždy zahrnout také podíl na společných částech domu, a pokud je s jednotkou spojeno i vlastnictví k pozemku, tak i podíl na tomto pozemku. Ustanovení směřuje zejména na případy, kdy i po dni nabytí účinnosti nového občanského zákoníku bude vlastnické právo k jednotkám nabýváno podle předchozích právních předpisů, zejména podle zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů) – viz § 3063 NOZ. Zatímco podle § 1159 nového občanského zákoníku pojem jednotka již zahrnuje i podíl na společných částech nemovité věci, přičemž za společnou část nemovité věci označuje § 1160 odst. 2 tohoto předpisu i pozemek, na němž byl dům zřízen, podle zákona o vlastnictví bytu je jednotkou pouze byt nebo nebytový prostor nebo rozestavěný byt nebo rozestavěný nebytový prostor jako vymezená část domu. Stejně tak i podle NOZ půjde i o rozestavěné byty a nebytové prostory, které na jeho základě budou jednotkami existujícími ve stejném režimu, jako jednotky dokončené. Z uvedeného důvodu bylo nutné stanovit, že na pojem jednotka je třeba vždy nahlížet stejně, bez ohledu na to, zda vlastnictví k této jednotce bylo nabyto podle zákona o vlastnictví bytů nebo podle nového občanského zákoníku.

Ustanovení § 4b odst. 3 reaguje na dichotomii jednotek založenou § 3063 nového občanského zákoníku. Ustanovení směřuje na případy, kdy i po dni nabytí účinnosti nového občanského zákoníku bude vlastnické právo k jednotkám nabýváno podle dosavadních právních předpisů, zejména podle zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů). Odstavec 3 z důvodu právní jistoty poplatníků a správce daně stanoví jednotnou právní úpravu pro jednotky, a to jak jednotky vzniklé podle zákona o vlastnictví bytů, tak pro jednotky podle nového občanského zákoníku.

HLAVA II UPLATŇOVÁNÍ DANĚ

Díl I

Daňové subjekty

§ 5

Osoby povinné k dani

(1) *Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud tento zákon nestanoví v § 5a jinak. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.*

(2) *Ekonomickou činností uvedenou v odstavci 1 se pro účely tohoto zákona rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejména nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních zalců. Za ekonomickou činnost se také považuje využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně. Samostatně uskutečňovanou ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob, kteří mají uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, na základě níž vznikne mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pracovněprávní vztah, případně činnosti osob, které jsou zdaňovány jako příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu⁶⁾.*

(3) *Stát, kraje, obce, organizační složky státu, krajů a obcí, dobrovolné svazky obcí, hlavní město Praha a jeho městské části a právnické osoby založené nebo zřízené zvláštním právním předpisem nebo na základě zvláštního právního předpisu^{7a)} se při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy nepovažují za osoby povinné k dani, a to i v případě, kdy za výkon těchto působností vybírají úplatu^{7b)}. Pokud však uskutečňováním některých z těchto výkonů došlo podle rozhodnutí příslušného orgánu k výraznému narušení hospodářské soutěže, považuje se, pokud jde o tento výkon, za osobu povinnou k dani, a to ode dne nabytí právní moci vydaného rozhodnutí. Osoba podle věty první se však vždy považuje za osobu povinnou k dani, pokud uskutečňuje činnosti uvedené v příloze č. 1.*

(4) *Za samostatnou osobu povinnou k dani se považuje hlavní město Praha a každá jeho městská část.*

Komentář k § 5

Toto ustanovení definuje osoby podléhající dani tedy určuje okruh osob, které jsou z důvodu své činnosti potenciálními plátcí daně. Tyto osoby se rekrutují z osob povinných k dani.

V odstavci 1 je v souladu s předpisy Evropské unie, které nerozlišují osoby povinné k dani podle typů subjektů, ale podle jejich činností, definována osoba povinná k dani, za kterou se považuje každá právnická nebo fyzická osoba, která na jakémkoliv místě uskutečňuje samostatně ekonomickou činnost. Za osobu povinnou k dani se tedy považují nejen tuzemské osoby, ale také osoby z jiných členských států nebo osoby ze třetích zemí, které uskutečňují ekonomickou činnost. Zákon v této souvislosti upozorňuje, že v některých případech považuje za osobu povinnou k dani i osobu, která de facto ekonomickou činnost přímo nevykonává.

Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, jestliže za úplatu dodává zboží nebo poskytuje služby, popř. uskutečňuje převod

nemovitosti, tedy uskutečňuje ekonomickou činnost. U subjektů, které nebyly založeny za účelem podnikání, není rozhodující členění na hlavní a vedlejší činnost jako tomu bylo do 30. dubna 2004, protože předmětem daně již není pouze podnikání, které je definováno jako soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, ale jeho ekonomická činnost v obecném pojetí, tedy pojem obsahově mnohem širší.

Od 1. 1. 2008 je za samostatnou osobu povinnou k dani považována i skupina, jak vyplývá z doplnění tohoto ustanovení, které odkazuje na § 5a, v němž je skupina vymezena.

Pro vymezení osob povinných k dani je klíčové vymezení ekonomické činnosti v odstavci 2.

Ekonomickou činností se pro účely DPH rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby a dále i soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů jako nezávislé činnosti. Z výše uvedeného vymezení vyplývá, že ekonomickou činností je bezpochyby podnikání, ale i další samostatné výdělečné činnosti. Za ekonomickou činnost se považuje i využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně, tj. např. pronájem movitého nebo nemovitého majetku, ať již je podle zákona o dani z příjmů zdaňován podle § 7 jako příjem z podnikání nebo § 9 jako příjem u pronájmu. Naopak ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob na základě pracovněprávního vztahu a ani činnosti osob, které jsou zdaňovány jako příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů, tj. např. činnosti statutárních orgánů obchodních společností a dalších právnických osob.

Novela zrušuje zvláštní úpravu týkající se autorských příspěvků, a to jednak v návaznosti na změny úpravy autorských honorářů v zákoně o daních z příjmů, a jednak proto, že tato výjimka neodpovídá plně pojetí ekonomické činnosti dle směrnice o DPH a související judikatury SDEU.

Další legislativně technická úprava se týká osob uvedených v tomto odstavci, které se považují za samostatnou osobu povinnou k dani. Jedná o obecný pojem a neplatí pouze pro účely zákona o DPH.

Další zpřesnění se týká rozšíření odpovědnosti členů skupiny za povinnosti skupiny vyplývající z daňových zákonů na všechny případy zániku jejich členství ve skupině ze zákona (např. v případě úmrtí, zániku bez právního nástupce, tj. v případech, kdy daná osoba přestává být subjektem práva).

V odstavci 3 je stanoveno, za jakých podmínek jsou osoby, které zákon dosud považoval za veřejnoprávní subjekty, osobami povinnými k dani. Jedná se o vyjmenované osoby, jako jsou stát, kraje, obce, organizační složky státu, krajů a obcí a další vyjmenované neziskové subjekty, které nadále při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy nejsou považovány za osoby povinné k dani, i když za výkon těchto působností vybírají úplatu, např. správní poplatky podle příslušného předpisu.

Judikaturou ESD je výkon veřejné správy definován jako činnosti podléhající speciálnímu právnímu režimu, které nezahrnují činnosti vykonávané za stejných právních podmínek, které platí pro soukromé subjekty a uvedené osoby takovou činností mohou upravovat práva a povinnosti jiných osob. Výkon takové činnosti se nepovažuje za činnost, která je předmětem daně, ani v případě, že je prováděna za úhradu ve formě správních nebo místních poplatků nebo poplatků stanovených zvláštním předpisem, např. časový poplatek nebo mýtné podle zákona o pozemních komunikacích vybíraný silničními správními úřady.

Tyto vyjmenované subjekty však jsou osobami povinnými k dani, pokud při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy provádějí činnosti, který by narušovaly podle rozhodnutí příslušného orgánu (Úřadu na ochranu hospodářské soutěže) závazně pravidla hospodářské soutěže, tj. např. ověřování podpisů může provádět matrika na obecním úřadě, ale i notář jako osoba

povinná k dani. Obec by byla považována za osobu povinnou k dani ode dne nabytí právní moci vydaného rozhodnutí. (Jedná se o příklad, který v praxi zřejmě nikdy nenastane. Od přistoupení ČR do EU dosud žádné takové rozhodnutí nebylo učiněno), nebo pokud uskutečňují ekonomickou činnost, např. obec, která prodává dřevo z obecního lesa provozuje skládku ap. nebo pokud uskutečňují činnosti uvedené v příloze č. 3, např. poskytování služeb v oblasti telekomunikací, dopravy zboží, přepravy cestujících, činnosti reklamní, skladovací, pořádání veletrhů, služby cestovních kanceláří, ale i dodávání určitého vyjmenovaného zboží jako vody, plynu, elektřiny, páry (viz komentář k této příloze).

Ve vazbě na předchozí ustanovení se v odstavci 4 stanoví, že samostatnou osobou povinnou k dani je organizační složka státu, která je účetní jednotkou, hlavní město Praha a jeho městské části. **Novela zákona stanovila a prohlásila tyto organizační složky státu, které jsou účetní jednotkou, pro účely zákona o dani z přidané hodnoty za právnickou osobu.** Z toho vyplývá, že v ostatních statutárních městech je osobou povinnou k dani pro účely registrace plátce vždy pouze město a nikoliv jeho městské části. Obdobně není osobou povinnou k dani ani finanční úřad, protože není účetní jednotkou, ale až finanční ředitelství nadřízené tomuto finančnímu úřadu.

Od 1. 1. 2009 byl vypuštěn ze zákona dosavadní odstavec 5, podle kterého se odborové organizace, církve a náboženské společnosti pro účely zjišťování obratu pro povinnou registraci považovaly za veřejnoprávní subjekt a nezahrnovaly do obratu příjmy (výnosy) z převodu a nájmu pozemků, staveb, bytů a nebytových prostor, a tím se odstraňuje nerovný přístup k osobám povinným k dani. Uvedené právnické osoby nezaložené za účelem podnikání jsou osobami povinnými k dani, pokud vykonávají ekonomickou činnost za úplaty, a jsou povinny sledovat obrat pro registraci. V případě, kdy vykonávají činnost, pro kterou byly zřízeny nebo založeny bez úplaty, není jejich činnost předmětem daně. Pokud osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, např. odborová organizace bude poskytovat služby nebo zboží s nimi související, jako protihodnotu členského příspěvku svým členům, bude uskutečňovat plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně podle § 61 písm. a) a úplata za plnění osvobozené od daně ve výši přijatých členských příspěvků, v souladu s § 6 odst. 2, jí nebude do obratu pro registraci vstupovat.

Zcela specificky je posuzována ekonomická činnost bytových družstev. Tato činnost spočívá v zajišťování bytových potřeb a dalších plnění přímo souvisejících s bytovými potřebami členů i nečlenů bytových družstev.

Činnost družstva není považována za ekonomickou činnost bytového družstva, pokud je poskytována pro členy družstva – fyzické osoby. Jedná se zejména o výstavbu družstevních objektů (obytných domů a garážových objektů, bytů a garáží) realizovanou vlastními kapacitami družstev nebo realizovanou družstvem jako investorem, pronájem bytů, garáží a garážových stání a plnění poskytovaná s jejich užíváním (s výjimkou dodávky tepla a teplé vody z vlastního zdroje), zajišťování správy společných částí domu podle zákona o vlastnictví bytů a plnění poskytovaná s užíváním bytů a garáží v domě pro jejich vlastníky (s výjimkou dodávky tepla a teplé vody z vlastního zdroje), převody družstevních bytů, garáží a garážových stání a spoluvlastnických podílů na pozemcích, které k nim přísluší.

Pokud jsou obdobná plnění poskytována právnickým osobám, jedná se o ekonomickou činnost i v případě, kdy tyto právnické osoby jsou členy družstva, neboť u právnických osob se nejedná o zajišťování bytových potřeb členů družstva. Ekonomickou činností jsou uvedena plnění rovněž v těch případech, kdy jsou poskytována pro osoby, které nejsou členy družstva. Ekonomickou činností je rovněž účtování různých administrativních poplatků (např. za zpracování smlouvy o převodu členského podílu, povolení stavebních úprav, povolení podnájmu, zápisné nového člena a podobně) a dále to jsou dodávky tepla a teplé vody z vlastního zdroje, a to členům družstva i osobám, které členy družstva nejsou.

Důležité ustanovení v této souvislosti je uvedeno v § 56 odst. 1 zákona, že za nabytí se nepovažuje vymezení bytů a nebytových prostor jako jednotky podle zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů.

Skupina

§ 5a

(1) *Skupinou se pro účely tohoto zákona rozumí skupina spojených osob se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která je registrována k dani jako plátce podle § 95a. Pokud mají osoby, které jsou součástí skupiny (dále jen „členové skupiny“) sídlo nebo provozovnu mimo tuzemsko, nejsou tyto jejich části součástí skupiny. Skupina se považuje za samostatnou osobu povinnou k dani. Každá osoba může být členem pouze jedné skupiny a člen skupiny nesmí být současně společníkem společnosti.*

(2) *Spojenými osobami se pro účely tohoto zákona rozumí kapitálově spojené osoby nebo jinak spojené osoby.*

(3) *Kapitálově spojenými osobami jsou osoby, z nichž se jedna osoba přímo nebo nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se jedna osoba přímo nebo nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob, a přitom tento podíl představuje alespoň 40 % základního kapitálu nebo 40 % hlasovacích práv těchto osob.*

(4) *Jinak spojenými osobami jsou osoby, na jejichž vedení se podílí alespoň jedna shodná osoba.*

Komentář § 5a

V souladu s článkem 11 směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty je v zákoně zakotvena skupinová registrace.

Cílem bylo umožnit snížení administrativní zátěže pro podniky, které jsou vzájemně úzce spojeny finančními, hospodářskými a organizačními vazbami, a to tím, že tyto osoby budou pro účely DPH považovány za jednu osobu povinnou k dani. Vytvoření skupiny je pro podniky dobrovolné a její rozsah záleží na jejich vůli. Podniky, které si zvolí skupinovou registraci, nebudou muset účtovat DPH za plnění poskytovaná v rámci skupiny a budou podávat daňová přiznání a souhrnná hlášení společně za celou skupinu. V důsledku této skutečnosti se sníží i počet podání a transakcí, které bude správce daně kontrolovat.

Skupinová registrace je umožněna ve většině členských států a úprava zákona tak směřuje k podpoře podnikání v tuzemsku, s ohledem na snížení administrativních povinností přispěje k usídlení holdingových společností v České republice.

Členem skupiny mohou být nejen subjekty se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, ale i subjekty z jiných států, které mají v tuzemsku umístěnou provozovnu, přičemž součástí skupiny mohou být pouze ty jejich části, které jsou umístěny v tuzemsku. Úprava se tak nevztahuje na subjekty nebo jejich části umístěné mimo tuzemsko. Skupina jako celek se považuje za samostatnou osobu povinnou k dani, důsledkem čehož je skutečnost, že plnění mezi členy skupiny nejsou plnění uskutečněná osobami povinnými k dani a nejsou tak předmětem daně. Odstavce 2 až 4 vymezují podmínky, za jakých mohou být osoby členem skupiny tak, aby byly naplněny požadavky směrnice 2006/112/ES, tj. že se jedná pouze o osoby úzce propojené finančními, hospodářskými a organizačními vazbami.

Protože spojené osoby nemusí být propojeny i kapitálově (viz odst. 2 a odst. 4 – jinak spojené osoby), znamená to, že i osoba nepovinná k dani nebo osoba identifikovaná k dani může být členem skupiny, pokud se účastní rozhodování ve vedení.

Za „kapitálově“ spojení osob je považováno minimálně 40% vlastnictví kapitálu nebo hlasovacích práv vzájemně spojených osob, ale pozor na povinnost přepočítávání procent při postupném vlastnění kapitálu ve skupině.

Zákon neumožňuje účast jednoho člena ve více skupinách (pouze v jedné), resp. být ještě také společníkem jiné společnosti.

Příklad

Osoba A vlastní 40 % kapitálu osoby B a dále 40 % kapitálu osoby C. Osoba C vlastní 100 % kapitálu osoby E a dále 60 % kapitálu osoby D. Může být osoba D členem skupiny? Nemůže, protože v řadě A – C – D nevlastní A potřebných 40 % osoby D. (60 % ze 40 % je pouhých 24 %)

Novela k 1. 1. 2014 reagovala pouze na terminologickou změnu, která přizpůsobuje text ustanovení novému občanskému zákoníku, a to konkrétně nahrazení nynějšího sdružení společností (§ 2716 a násl. NOZ).

§ 5b

(1) Pro účely tohoto zákona jedná za skupinu její zastupující člen. Zastupujícím členem se rozumí člen skupiny se sídlem v tuzemsku, který je oprávněn k jednání za skupinu. Pokud ve skupině není člen se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, může být zastupujícím členem kterýkoli člen skupiny.

(2) Členové skupiny odpovídají společně a nerozdílně za povinnosti skupiny vyplývající z daňových zákonů. Za tyto povinnosti skupiny odpovídají i po jejím zrušení nebo po zániku jejich členství ve skupině, a to za období, ve kterém byli členy skupiny.

Komentář k § 5b

Paragraf 5b zakotvuje společnou a nerozdílnou odpovědnost členů skupiny za povinnosti skupiny plynoucí z daňových zákonů, kterými se rozumí povinnosti podle tohoto zákona a zákona o správě daní a poplatků.

Zastupujícím členem, který bude mít klíčové postavení ve skupině, se podle odstavce 1 rozumí člen skupiny se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, který bude oprávněn k jednání za skupinu. Pokud např. vytvoří skupinu 2 společnosti se sídlem v tuzemsku a provozovna jejich zahraniční mateřské společnosti je umístěná na území České republiky, zastupujícím členem skupiny musí být jedna ze společností se sídlem v tuzemsku a nemůže jí být provozovna zahraniční společnosti umístěná v tuzemsku. Pokud ve skupině nebude člen se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, může být zastupujícím členem kterýkoli člen skupiny. Zastupující člen bude jménem skupiny podávat např. přihlášku k registraci skupiny, bude podávat přiznání k DPH za skupiny a povede také za skupinu evidenci pro účely DPH.

Podle odstavce 2 však členové skupiny odpovídají společně a nerozdílně za povinnosti skupiny vyplývající z daňových zákonů, tj. vlastně ze zákona o DPH a zákona o správě daní a poplatků. Pokud např. zastupující člen podá přiznání k DPH za skupinu a správce daně zjistí, že daň nebyla přiznána ve správné výši, může úhradu tohoto nedoplatku vymáhat jak na zastupujícím členu skupiny, tak i na ostatních členech skupiny. Za povinnosti skupiny odpovídají jednotliví členové i po jejím zrušení nebo po svém vystoupení ze skupiny, a to za období, ve kterém byli členy skupiny.

Novela § 5b reaguje pouze na legislativně technickou úpravu v souvislosti se zavedením nové definice sídla a se zrušením definice místa podnikání.

§ 5c

(1) Práva a povinnosti vyplývající z tohoto zákona osobám, které se staly členy skupiny, přecházejí na skupinu dnem registrace skupiny.

(2) Práva a povinnosti vyplývající z tohoto zákona osobě, která přistoupila ke skupině, přecházejí na skupinu dnem přistoupení této osoby.

(3) Práva a povinnosti vyplývající z tohoto zákona skupině přecházejí na osoby, které jsou členy skupiny ke dni zrušení registrace skupiny, dnem následujícím po dni jejího zrušení, a to v rozsahu, v jakém se vztahují k plněním uskutečněným nebo přijatým jednotlivými členy skupiny. Nelze-li takto přechod

práv a povinností stanovit, určí při zrušení registrace skupiny rozsah, v jakém tyto práva a povinnosti přecházejí, členové skupiny dohodou.

(4) Práva a povinnosti vyplývající z tohoto zákona skupině přecházejí na osobu, jejíž členství ve skupině je zrušeno, dnem **následujícím po dni** zrušení jejího členství, a to v rozsahu, v jakém se vztahují k plněním uskutečněným nebo přijatým touto osobou. Nelze-li takto přechod práv a povinností stanovit, určí při zrušení členství této osoby rozsah, v jakém tyto práva a povinnosti přecházejí, skupina a člen skupiny, jehož členství je rušeno, dohodou.

Komentář k § 5c

V paragrafu 5c je upraven přechod práv a povinností vyplývajících z tohoto zákona z osob, které se stanou členy skupiny, na skupinu a naopak ze skupiny na členy skupiny, jejichž členství je ve skupině ukončeno. V případě přechodu těchto práv a povinností ze skupiny na členy se stanoví i pravidla, v jakém poměru přecházejí na jednotlivé členy, přičemž primární pravidlo se řídí vztahem k plněním, která uskuteční nebo přijmou jednotliví členové skupiny a z nichž tato práva a povinnosti vyplývají. Teprve u těch práv a povinností, u kterých nelze jejich přechod podle primárního pravidla určit, jsou povinni se členové vzájemně dohodnout. Prakticky to znamená, že při zrušení skupiny přejde plátcovství k DPH se všemi právy a povinnostmi zpátky na jednotlivé členy skupiny.

K datu registrace bude skupině pro účely DPH přiděleno samostatné DIČ, přitom jednotlivým členům skupiny zůstanou zachována pro účely jiných daní jejich dosavadní DIČ, jak je vysvětleno v dalším textu. Jednotlivým členům skupiny bude zrušena registrace k DPH jako samostatným osobám, a to bez povinnosti provést snížení nároku na odpočet daně při změně režimu podle § 79 zákona o DPH.

Podle odstavce 2 budou práva a povinnosti vyplývající ze zákona o DPH osobě, která přistoupila ke skupině, logicky přecházet na skupinu dnem přistoupení této osoby. Zákon o DPH totiž umožňuje i přistoupení dalšího člena skupiny již k fungující skupině.

Podle odstavce 3 naopak práva a povinnosti vyplývající ze zákona o DPH skupině budou v případě zrušení skupiny přecházet zpět na osoby, které jsou členy skupiny, a to ke dni zrušení registrace skupiny v rozsahu, v jakém se vztahují k plněním uskutečněným nebo přijatým jednotlivými členy skupiny.

Novela doplnila určení okamžiku přechodu práv a povinností ze skupiny na členy skupiny při zrušení registrace skupiny (v odstavci 3) a na člena skupiny, kterému je zrušeno jeho členství ve skupině (v odstavci 4), tak, aby tyto skutečnosti pro jednotlivé členy skupiny nastaly až den následující po dni zrušení registrace skupiny.

Podle odstavce 4 se obdobný postup uplatní při vystoupení člena skupiny, s nímž bude spojeno obnovení plátcovství k DPH tohoto člena se všemi právy a povinnostmi.

Plátcí

§ 6

(1) Plátcem se stane osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 000 000 Kč, s výjimkou osoby, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

(2) Osoba povinná k dani uvedená v odstavci 1 je plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve.

Komentář k § 6

Úvodem

Zákon od 1. 1. 2013 zjednodušil ve vazbě na daňový řád registrační povinnost a stanovil, že pokud osoba povinná k dani překročí stanovený obrat a nesplní svou registrační povinnost,

bude zaregistrována zpětně a za pozdní podání daňového přiznání a úhradu daně jí vzniknou sankce podle daňového řádu (§ 250).

Zjednodušení spočívalo i v zavedení osoby identifikované, kterou se stává osoba povinná k dani v souvislosti s přeshraničním plněním, která se při tuzemských zdanitelných plněních nestává plátcem daně a má ve srovnání s plátcem pouze určité (omezené) povinnosti, ale také omezené nároky. Tzn., že osoby, kterým vznikne povinnost přiznat daň u přeshraničních plnění (při pořízení zboží z jiného členského státu nebo přijetí přeshraniční služby) nebo povinnost vykázt poskytnutí přeshraničních služeb s místem plnění v jiném členském státě podle § 9 odst. 1, již nemají povinnost se z tohoto titulu registrovat jako „plnohodnotní“ plátcí. V případě tuzemských plnění tak mají osoby povinné k dani se sídlem v tuzemsku, které budou identifikovanou osobou, možnost nadále vystupovat v postavení osoby osvobozené od uplatňování daně. Jinak řečeno, nebudou mít povinnost u tuzemských plnění uplatňovat daň, ale nebudou mít ani nárok na odpočet daně.

Z dosavadního textu § 6 byla zachována pouze definice obratu, která byla s určitými drobnými úpravami přesunuta do nového § 4a. Odstavec 1 o osobě osvobozené od uplatňování daně byl vypuštěn bez náhrady, neboť se věcně jedná o osobu povinnou k dani se sídlem v tuzemsku, která není plátcem. Při překročení obratu se tato osoba stává plátcem podle nového znění § 6 odst. 1.

Obrat je stanoven s účinností od 1. května 2004 stále ve výši 1 mil. Kč za nejbližších 12 předcházejících bezprostředně po sobě jdoucích kalendářních měsíců (což ve vztahu k předpisům platným pro členské země Evropské unie znamená pro Českou republiku výjimku (tato výjimka byla v přístupových rozhovorech dojednána jako trvalá) odpovídající částce 35 000 eur podle tehdy platného kurzu).

Osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, která uskutečňovala pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně a začne uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně, se stává plátcem podle odst. 2, pokud celkový obrat přesáhne limit stanovený v § 6 odst. 1.

V odst. 1 je upravena základní povinnost, kdy se osoba povinná k dani se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne částku 1 000 000 Kč. Plátcem se nestává osoba, která sice překročí stanovený obrat, ale uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

V odst. 2 je stanoveno, že osoba uvedená v odst. 1 je plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat. Samozřejmě, že tato osoba se může stát plátcem i dříve než překročením obratu, a to z mnoha jiných důvodů, které zákon upravuje bez ohledu na dosažený obrat, pokud takové důvody nastanou.

§ 6a

Osoba povinná k dani, která

a) *je společníkem společnosti, v jejímž rámci se uskutečňuje plnění s nárokem na odpočet daně, je plátcem ode dne, kdy se stal plátcem kterýkoli z ostatních společníků, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve,*

b) *se stane společníkem společnosti, v jejímž rámci uskutečňuje plnění s nárokem na odpočet daně společně s plátcem, je plátcem ode dne, kdy se stala společníkem.*

Komentář k § 6a

Společníkem se může stát i osoba povinná k dani, která nemá sídlo v tuzemsku.

Novela k 1. 1. 2014 přinesla pouze terminologickou změnu, která přizpůsobuje text ustanovení novému občanskému zákoníku, a to konkrétně nahrazení nynějšího sdružení společností (§ 2716 a násl. NOZ).

§ 6b

- (1) *Osoba povinná k dani je plátcem ode dne nabytí majetku, pokud nabývá tento majetek*
- a) *pro účely uskutečňování ekonomických činností na základě rozhodnutí o privatizaci podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby, nebo*
 - b) *od plátce nabytím obchodního závodu.*
- (2) *Osoba povinná k dani je plátcem ode dne zápisu přeměny obchodní korporace do obchodního rejstříku, pokud na ni při této přeměně přechází nebo je převáděno jmění zanikající nebo rozdělované obchodní korporace, která byla plátcem.*
- (3) *Právnícká osoba, která při změně právní formy na jinou formu nezaniká ani nepřechází její jmění na právního nástupce, pouze se mění její vnitřní právní poměry a právní postavení jejích společníků, nepřestává být plátcem.*

Komentář k § 6b

Plátcí ze zákona, obdobně jako dříve, stávají podle odstavce 3 osoby povinné k dani, které získaly majetek v rámci privatizace, a to ke dni nabytí tohoto majetku stejně jako osoba povinná k dani, která nabývá majetek od plátce na základě smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části, a to i formou dražby nebo vkladem, a to ode dne nabytí majetku. Tato úprava souvisí s tím, že prodej podniku nebo jeho části není předmětem daně právě z toho důvodu, že tato osoba se musí stát plátcem daně ze zákona.

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva se používá na místo pojmu „podnik“ pojem „obchodní závod“ (viz § 502 NOZ) a dále se vypouští uvedení konkrétních případů nabytí obchodního závodu (prodej nebo vklad) a zavádí obecný pojem „nabytí“. Zákon tedy nenormuje způsob nabytí. Rozhodující je pouze skutečnost nabytí obchodního majetku. Pojem nabytí obchodního závodu v sobě zahrnuje jakýkoli jeho převod či přechod.

§ 6c

- (1) *Osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, která poskytuje služby s místem plnění v tuzemsku, s výjimkou služeb osvobozených od daně bez nároku na odpočet daně, nebo která uskutečňuje zasilání zboží do tuzemska s místem plnění v tuzemsku, a to prostřednictvím své provozovny umístěné mimo tuzemsko, je plátcem ode dne poskytnutí těchto služeb nebo dodání tohoto zboží.*
- (2) *Osoba povinná k dani, která nemá sídlo v tuzemsku a která uskuteční zdanitelné plnění dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku, s výjimkou plnění, u kterých je povinná přiznat daň osoba, které jsou tato plnění poskytována, **nebo plnění, na která se použije zvláštní režim jednoho správního místa**, je plátcem ode dne uskutečnění tohoto zdanitelného plnění.*
- (3) *Osoba povinná k dani, která nemá sídlo v tuzemsku, není osvobozenou osobou a uskuteční dodání zboží do jiného členského státu, které je odesláno nebo přepraveno z tuzemska touto osobou, pořizovatelem nebo zmocněnou třetí osobou, a to osobě, pro kterou je pořízení zboží v jiném členském státě předmětem daně, je plátcem ode dne dodání tohoto zboží.*

Komentář k § 6c

V odst. 1 je uveden další důvod, který znamená, že osoba povinná k dani, která je neplátcem, se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku se stává plátcem. Důvodem je poskytování služby touto osobou s místem plnění v tuzemsku, s výjimkou služeb osvobozených od daně bez nároku na odpočet daně, nebo která uskutečňuje zasilání zboží do tuzemska s místem plnění v tuzemsku, pokud jsou tato plnění uskutečňována prostřednictvím své provozovny umístěné mimo tuzemsko. Taková osoba se stává plátcem dnem poskytnutí těchto služeb nebo dnem dodání zboží.

Příklad

Tuzemská firma A, neplátce daně, má zřízenou provozovnu na Slovensku, která je tam registrována k dani. Provozovna na Slovensku poskytne konzultaci k slovenským daňovým zákonům tuzemské firmě B. Protože služba byla poskytnuta s místem plnění podle § 9 odst. 1, tedy s místem plnění v tuzemsku, stává se zřizovatel provozovny, tuzemská firma A plátcem daně.

V odst. 2 je stanovena povinná registrace osobě povinné k dani, která nemá v tuzemsku sídlo, jestliže uskuteční dodání zboží, poskytnutí služby s místem v tuzemsku. Protože při dodání zboží s místem plnění v tuzemsku, které uskutečňují osoby neusazené v tuzemsku, kdy zboží není přepraveno z jiného členského státu, nelze přenést daňovou povinnost na pořizovatele, bude se jednat zejména o dodání zboží. Výjimku tvoří poskytnuté služby touto osobou s místem plnění v tuzemsku, u kterých je povinná přiznat daň osoba, které je příjemcem služby.

Osoby, kterých se tato povinná registrace týká, mohou být registrovány v jiném členském státě, mohou to být osoby povinné k dani se sídlem v jiném členském státě a neregistrované v jiném členském státě a také zahraniční osoby povinné k dani. Osoba, která plnění uskutečňuje, je plátcem ode dne uskutečnění plnění.

Pokud tyto osoby poskytnou službu s místem plnění v tuzemsku a příjemcem služby bude plátcem daně nebo osoba se sídlem v tuzemsku povinná k dani, ale neplátcem, nestává se poskytovatel služby plátcem, protože povinnost přiznat daň má příjemce služby. Plátcem daně přizná a osoba povinná k dani se musí identifikovat k dani podle § 6h a má tak povinnost přiznat daň.

Plnění uskutečněná s místem plnění v tuzemsku osobou povinnou k dani neusazenou v tuzemsku, u kterých se nemusí registrovat poskytovatel služby, byla doplněna o poskytnutí vybraných služeb s použitím zvláštního režimu podle § 110 a násl., pokud poskytovatel služby zvolí za stát identifikace tuzemsko. Jestliže bude poskytovatel služeb poskytovat jiné služby s místem plnění v tuzemsku a současně vybrané služby, bude poskytovatel pouze identifikovanou osobou pro vybrané služby, ale nebude se registrovat jako plátcem, pokud jiné služby poskytuje osobě povinné k dani se sídlem v tuzemsku.

Příklad

Slovenská firma poskytuje elektronické služby tuzemským občanům a registrovala se jako identifikovaná pro zvláštní režim na FÚ pro Jihomoravský kraj. Současně poskytuje slovenská firma poradenské služby firmám v tuzemsku. Registrace za identifikovanou osobu pro použití ve zvláštním režimu nemá vliv na poskytování poradenských služeb, u kterých má povinnost podle § 108 odst. 1 přiznat daň příjemce služby, aniž by se poskytovatel musel registrovat k dani jako plátcem daně v tuzemsku.

Příklad

Slovenská firma registrovaná k dani na Slovensku nakoupila v tuzemsku zboží a následně jej prodá další tuzemské firmě v tuzemsku. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci slovenské firmy, ale její prodej s místem plnění v tuzemsku je dodání zboží, které znamená, že se slovenská firma stala plátcem dnem prodeje.

Příklad

Slovenská firma registrovaná k dani na Slovensku nakoupila v tuzemsku náhradní díl a následně jej použije pro montáž v tuzemsku další tuzemské firmě. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci slovenské firmy a její následná montáž je poskytnutou službou s místem plnění v tuzemsku podle § 9 odst. 1. Slovenská firma se nestane plátcem a nemusí se registrovat v tuzemsku k dani.

Příklad

Slovenská firma neregistrovaná k dani na Slovensku poskytne s místem plnění v tuzemsku stavební práce tuzemskému občanovi. Stavení práce jsou poskytnutou službou s místem plnění v tuzemsku podle § 10 a protože slovenská firma je osobou povinnou k dani, zatímco příjemce

služby je osobou nepovinnou k dani, stává se slovenská firma plátcem daně a musí uplatnit za své služby tuzemskou daň.

Příklad

Ukrajinská firma poskytne s místem plnění v tuzemsku stavební práce tuzemskému občanovi. Stavení práce jsou poskytnutou službou s místem plnění v tuzemsku podle § 10 a protože ukrajinská firma je osobou povinnou k dani, zatímco příjemce služby je osobou nepovinnou k dani, stává se ukrajinská firma plátcem daně a musí uplatnit za své služby tuzemskou daň.

V odst. 3 se stává plátcem osoba, která nemá v tuzemsku sídlo a skuteční dodání zboží z tuzemska do jiného členského státu osobě, která je jako pořizovatel osobou registrovanou k dani v jiném členském státě. Jedná se tedy o plnění, které je osvobozeno od daně s přenesením daňové povinnosti jako dodání zboží podle § 64. Systém reverse charge může uplatnit pouze plátcce, a proto se tímto plněním stává dodavatel povinně plátcem. Poté uplatní systém revers charge podle § 64.

Z této registrace je vyjmuta osoba osvobozená podle § 4 odst. 1 písm. o), která tak může dodat zboží z tuzemska do jiného členského státu stejně jako tuzemská osoba povinná k dani, která je neplátcem.

Plátcem se tak stávají pouze osoby, které dodají zboží z tuzemska do jiného členského státu a jsou registrované k dani v jiném členském státě nebo zahraniční osoby povinné k dani. Tyto osoby se v případě uskutečnění plnění podle § 64 stávají plátcí dnem dodání zboží do jiného členského státu.

Příklad

Osoba registrovaná k dani na Slovensku a se sídlem na Slovensku nakoupí v tuzemsku zboží a následně je dodá z tuzemska do Rakouska osobě registrované k dani v Rakousku. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci slovenské osoby, ale její dodání do Rakouska je důvodem pro registraci, protože dnem dodání se stává plátcem daně. Na výstupu uplatní systém reverse charge. Slovenská osoba není osvobozenou osobou.

Příklad

Osoba povinná k dani se sídlem na Ukrajině nakoupí v tuzemsku zboží a následně je dodá z tuzemska do Rakouska osobě registrované k dani v Rakousku. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci ukrajinské osoby, ale její dodání do Rakouska je důvodem pro registraci, protože dnem dodání se stává plátcem daně. Na výstupu uplatní systém reverse charge. Ukrajinská osoba není osvobozenou osobou.

Příklad

Osoba povinná k dani se sídlem na Slovensku, neregistrovaná k dani, nakoupí v tuzemsku zboží a následně je dodá z tuzemska do Rakouska osobě registrované k dani v Rakousku. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci slovenské osoby a její dodání do Rakouska rovněž není důvodem pro registraci v tuzemsku, protože slovenská osoba je osobou osvobozenou a dodání zboží do jiného členského státu z této osoby nečiní plátce. Na výstupu slovenská osoba daň neuplatní a nemůže uplatnit ani systém reverse charge. Její plnění je totožné s tím, kdy by zboží z tuzemska do Rakouska bylo dodáno tuzemskou osobou povinnou k dani, ale neplátcem.

Příklad

Osoba registrovaná k dani na Slovensku a se sídlem na Slovensku a ukrajinská osoba povinná k dani nakoupí v tuzemsku zboží a následně je budou vyvážet do Ruska. Vývoz zboží není dodáním do jiného členského státu. Nákup zboží v tuzemsku není důvodem pro registraci slovenské a ukrajinské osoby a jejich vývoz není důvodem, pro který by se staly plátcí daně. Slovenská a ukrajinská osoba vyvezou zboží do Ruska stejně jako by vyvážela tuzemská osoba povinná k dani. Vývoz je osvobozen od daně.

§ 6d

Osoba povinná k dani, která je členem skupiny a která uskuteční zdanitelné plnění dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku svou částí umístěnou mimo tuzemsko, je plátcem ode dne uskutečnění tohoto plnění.

§ 6e

(1) Dědic, který majetek nabytý po zemřelém plátcí a který pokračuje v uskutečňování ekonomických činností, je plátcem ode dne přechodu daňové povinnosti zůstavitele.

(2) Pokračováním v uskutečňování ekonomických činností se pro účely tohoto zákona rozumí pokračování v podnikání na základě živnostenského nebo jiného oprávnění nebo pokračování v jiných ekonomických činnostech.

Komentář k § 6e

V případě úmrtí plátce je nadále možná registrace právního nástupce obdobně jako při přeměně společnosti. Pokud osoba oprávněná podle živnostenského zákona pokračuje po zemřelém v jeho živnosti, neplatí povinnost provést dodanění. Dochází vlastně k přeregistraci na osobu oprávněnou, pokud je již plátcem daně. Pokud plátcem daně není a chce využít této možnosti, musí předložit přihlášku k registraci a stává se plátcem ode dne následujícího po úmrtí *plátce*, aby byla zachována kontinuita dosavadního režimu daně. Tento postup se uplatní v případě, že v živnosti pokračuje jak správce dědictví nebo sám dědic.

V souvislosti se změnami v registraci došlo v novele k legislativně technické změně. Uskutečňování ekonomické činnosti je širší pojem než „podnikání“ a i když toto ustanovení nezahrnuje správce dědictví, dá se říci, že správce dědictví nepodniká svým jménem, ale svým jménem vybírá daň. Nastupuje zde aplikace § 239 odst. 3 daňového řádu.

§ 6f

(1) Osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která uskutečňuje nebo bude uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně, je plátcem ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí, kterým je tato osoba registrována.

(2) Osoba povinná k dani, která nemá sídlo ani provozovnu v tuzemsku a která bude uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku, je plátcem ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí, kterým je tato osoba registrována.

Komentář k § 6f

Plátcem se stává osoba povinná k dani se sídlem nebo místem podnikání v tuzemsku, která dobrovolně podá přihlášku k registraci, a to dnem účinnosti registrace uvedeným na rozhodnutí o registraci. Tato osoba se může zaregistrovat v případě, že její obrat nedosahuje obratu pro povinnou registraci a může předložit přihlášku k registraci kdykoliv. Nerezidenti, kteří budou uskutečňovat v tuzemsku plnění s nárokem na odpočet daně, jsou oprávněni podat přihlášku k registraci nejpozději ke dni prvního uskutečnění tohoto plnění

Novela zákona zpřesňuje v odstavci 1, že se týká tato úprava jak osoby povinné k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která překročila obrat podle § 6 odst. 1, ale která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně, ale do budoucna se chystá, že bude uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně, tak osoby povinné k dani,

kteřá se rozhodne uplatňovat daň u nájmu pozemků, staveb, bytů a nebytových prostor podle § 56.

Obě tyto osoby se stávají plátcem dnem oznámení rozhodnutí, kterým tuto osobu správce daně zaregistruje. Oznámení rozhodnutí je nutno chápat v duchu § 101 odst. 4 ve spojení v odst. 5 daňového řádu jako okamžik, kdy se příjemce rozhodnutí s ním seznámí. Typicky jde o doručení tohoto rozhodnutí osobě povinné k dani.

Tento nový systém dále předpokládá, že osoba povinná k dani, která se bude chtít dobrovolně registrovat, si již nebude moct určit, od kterého dne chce být plátcem. Není dán důvod pro prodloužení delší, než je doba, kterou má správce daně pro rozhodnutí o registraci (30 dnů) a pro dobu doručení (maximálně 10 dnů). Budoucí plátcem by neměl mít problém s tím, aby přihlášku k registraci podal až v době, kdy se plátcem chce skutečně stát. Ani v tomto systému není vyloučeno, aby se plátcem stal prakticky okamžitě, neboť není nic jednoduššího, než podat přihlášku na podatelnu správce daně, který, pokud nebude mít nějaké pochybnosti, obratem vydá rozhodnutí o registraci. Tím je celý proces završen.

Identifikované osoby

§ 6g

Osoba povinná k dani, která není plátcem, nebo právnická osoba nepovinná k dani jsou identifikovanými osobami, pokud v tuzemsku pořizují zboží z jiného členského státu, které je předmětem daně, kromě zboží pořízeného prostřední osobou v rámci zjednodušeného postupu při dodání zboží uvnitř území Evropské unie formou třístranného obchodu, ode dne prvního pořízení tohoto zboží.

Komentář k § 6g

V tomto ustanovení se identifikovanou osobou stává právnická osoba nepovinná k dani a také osoba povinná k dani, tedy právnická i fyzická, které nejsou plátcem, jestliže pořizují v tuzemsku zboží z jiného členského státu, které je předmětem daně. Jedná se tedy o zboží, jehož celková hodnota bez daně překročila v příslušném a bezprostředně předcházejícím kalendářním roce limit 326 000 Kč. Pořízené zboží z jiného členského státu do tohoto limitu není předmětem daně. Do tohoto limitu se nezapočítává zboží, které podléhá spotřební dani nebo pořízení nového dopravního prostředku. U tohoto zboží vždy vzniká povinnost přiznat daň při pořízení, a to bez stanoveného limitu. Dále se identifikace netýká prostřední osoby v třístranném obchodě, jestliže je posledním pořizovatelem tuzemská osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku. Naopak, pokud je taková osoba v třístranném obchodě posledním pořizovatelem a není plátcem, stává se identifikovanou osobou ke dni prvního pořízení.

Povinnost identifikovat se a přiznat daň podle tohoto ustanovení vzniká osobám povinným k dani, které mohou být sídlem v tuzemsku, v jiných členských státech nebo ve třetích zemích, pokud nejsou v době pořízení plátcem daně.

Právní úprava spočívá v tom, že pořizovatel se povinně stává identifikovanou osobou, takže mu při pořízení podle § 108 vzniká povinnost přiznat daň, avšak nárok na uplatnění odpočtu daně je podle § 72 a násl. přiznán pouze plátcem daně. Identifikovaná osoba tak má pouze povinnost přiznat daň, ale na rozdíl od pláce daně nemůže uplatnit nárok na odpočet daně.

Výhodou však je, že po splnění daňové povinnosti při pořízení zboží identifikovanou osobu je tato osoba nadále neplátcem daně. Pořizovatel se však může dobrovolně registrovat k dani jako plátcem daně podle § 94a, pokud bude uskutečňovat nebo uskutečňuje plnění s nárokem na odpočet daně a „přeskočí“ tak povinnou registraci identifikované osoby. Dobrovolná registrace by však měla nastat před pořízením zboží, protože podle § 6f se pořizovatel stává plátcem až ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí správcem daně, že je osoba registrována k dani.

Příklad

Tuzemská firma, neplátce, pořídí ze Slovenska zboží od slovenské osoby registrované k dani v ceně 350 000 Kč. Pořizovatel se stává povinně identifikovanou osobou ke dni pořízení a je povinen přiznat daň. Pořizovateli nevzniká nárok na odpočet daně.

Příklad

*Německá firma registrovaná k dani v Německu, neplátce, pořídí ze Slovenska zboží do tuzemska od slovenské osoby registrované k dani v ceně 350 000 Kč. Pořizovatel se stává povinně identifikovanou osobou ke dni pořízení a je povinen přiznat daň. Pořizovateli nevzniká nárok na odpočet daně. **Má však, jako osoba registrovaná k dani v jiném členském státě, nárok na vrácení daně podle § 82a, 82b.***

Příklad

Ukrajinská firma, neplátce, pořídí ze Slovenska zboží do tuzemska od slovenské osoby registrované k dani v ceně 350 000 Kč. Pořizovatel se stává povinně identifikovanou osobou ke dni pořízení a je povinen přiznat daň. Pořizovateli nevzniká nárok na odpočet daně.

§ 6h

Osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která není plátcem, je identifikovanou osobou ode dne přijetí zdanitelného plnění s místem plnění v tuzemsku od osoby neusazené v tuzemsku, pokud se jedná o

- a) poskytnutí služby,*
- b) dodání zboží s instalací nebo montáží, nebo*
- c) dodání zboží soustavami nebo sítěmi.*

Komentář k § 6h

Identifikovanou osobou se stává tuzemská osoba povinná k dani, která má v tuzemsku sídlo nebo provozovnu, není plátcem daně a je jí poskytnuta služba s místem plnění v tuzemsku osobou neusazenou v tuzemsku. Jedná se tedy o osoby se sídlem v jiném členském státě registrované k dani nebo neregistrované k dani, ale povinné k dani nebo zahraniční osoby povinné k dani.

Povinnost identifikace vzniká příjemci služby u všech poskytnutých služeb, u kterých je místo plnění stanoveno v tuzemsku, u dodání zboží s instalací nebo s montáží s místem plnění v tuzemsku a dodání zboží soustavami nebo sítěmi s místem plnění v tuzemsku.

Příjemce služby je povinen, jako identifikovaná osoba, přiznat v tuzemsku daň podle § 108, ale nemá nárok na odpočet daně, protože identifikovaná osoba není plátcem. I v těchto případech je možné „přeskočit“ povinnou registraci identifikované osoby a dobrovolně se registrovat jako plátce daně, jak je uvedeno v komentáři k § 6g.

Po splnění daňové povinnosti v tuzemsku je osoba identifikovaná pro další uskutečnění plnění opět neplátcem daně.

Příklad

Slovenská firma registrovaná k dani na Slovensku poskytne konzultační služby k DPH tuzemskému daňovému poradci, neplátcí daně. Místem plnění je podle § 9 odst. 1 sídlo příjemce služby v tuzemsku a daňový poradce se ke dni uskutečnění plnění stává identifikovanou osobou. Přizná daň a nemá nárok na odpočet daně.

Příklad

Slovenská firma neregistrovaná k dani na Slovensku poskytne konzultační služby k DPH tuzemskému daňovému poradci, neplátcí daně. Místem plnění je podle § 9 odst. 1 sídlo příjemce služby v tuzemsku a daňový poradce se ke dni uskutečnění plnění stává identifikovanou osobou. Přizná daň a nemá nárok na odpočet daně.

Příklad

Norská firma poskytne konzultační služby k DPH tuzemskému daňovému poradci, neplátcí daně. Místem plnění je podle § 9 odst. 1 sídlo příjemce služby v tuzemsku a daňový poradce se ke dni uskutečnění plnění stává identifikovanou osobou. Přizná daň a nemá nárok na odpočet daně.

Obdobný postup bude uplatňovat příjemce služby, neplátce, jestliže budou poskytnuty služby s místem plnění v tuzemsku osobou neusazenou v tuzemsku, kdy místo plnění bude určeno podle § 10–10d, § 7 odst. 3 nebo § 7a odst. 1 nebo 3.

Příklad

Slovenský zedník, neregistrovaný k dani, poskytne zednické práce na budově v tuzemsku, kterou má v majetku tuzemská firma, neplátce daně. Místem plnění u poskytnuté služby je podle § 10 tuzemsko a protože službu poskytla osoba neusazená v tuzemsku, stává se tuzemská firma identifikovanou osobou a přizná v tuzemsku daň, bez nároku na odpočet daně.

Příklad

Slovenská firma, registrovaná k dani na Slovensku, dodá do tuzemska stroj a zavázala se, že zajistí instalaci. Příjemcem služby je tuzemská firma, neplátce daně. Místem plnění u poskytnuté služby je podle § 7 odst. 3 tuzemsko a protože službu poskytla osoba neusazená v tuzemsku, stává se tuzemská firma identifikovanou osobou a přizná v tuzemsku daň, bez nároku na odpočet daně.

§ 6i

Osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která není plátcem, je identifikovanou osobou ode dne poskytnutí služby s místem plnění v jiném členském státě podle § 9 odst. 1, s výjimkou poskytnutí služby, které je v jiném členském státě osvobozeno od daně.

Komentář k § 6i

Identifikovanou osobou se stane osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která není plátcem, jestliže poskytne službu s místem plnění podle § 9 odst. 1, s místem plnění v jiném členském státě osobě povinné k dani, pokud taková služba není v jiném členském státě osvobozena od daně.

Současná právní úprava je pro poskytovatele služby velice výhodná, protože identifikace umožňuje pouze přenést daňovou povinnost na osobu povinnou k dani do jiného členského státu, pro kterou je služba poskytnuta, ale pro další plnění zůstává neplátcem daně. Na rozdíl od § 6g a 6h, u poskytnuté služby se nejedná o nárok na odpočet, ale pouze o uvedení plnění do daňového přiznání, takže registrace k identifikaci nemá pro osobu povinnou k dani žádný negativní vliv.

Proti právní úpravě § 6h, kdy identifikace osoby povinné k dani je povinná u všech poskytnutých služeb s místem v tuzemsku, bez ohledu podle jakých ustanovení je místo plnění v tuzemsku stanoveno, je identifikace u poskytnuté služby povinná pouze u služby, kdy je místo plnění stanoveno v jiném členském státě podle § 9 odst. 1. U služeb, kde je místo plnění sta-

noveno podle jiných ustanovení, nevzniká osobě povinné k dani, která služby poskytuje, registrace identifikované osoby.

Příklad

Tuzemský podnikatel přeložil do češtiny z maďarštiny román a fakturuje maďarskému vydavateli, registrovanému k dani v Maďarsku, honorář. Místem plnění je podle § 9 odst. 1 sídlo vydavatele v Maďarsku. Překladatel se stává identifikovanou osobou, uplatní systém reverse charge a přenesе daňovou povinnost na maďarského příjemce služby. Službu uvede do daňového přiznání a do Souhrnného hlášení.

Příklad

Tuzemský podnikatel přeložil do češtiny z ruštiny román a fakturuje ruskému vydavateli honorář. Místem plnění je podle § 9 odst. 1 sídlo vydavatele v Rusku. Překladatel se nestává identifikovanou osobou, protože místem plnění není členský stát, ale třetí země a fakturuje bez daně jako neplátce.

Příklad

Tuzemský zedník, neplátce daně, opravil na Slovensku budovu slovenské firmě registrované k dani na Slovensku. Místem plnění je podle § 10 Slovensko, a protože u této služby nebylo stanoveno místo plnění podle § 9 odst. 1, nestává se zedník, osoba povinná k dani, identifikovanou osobou a poskytne službu jako neplátce daně.

§ 6j

Osoba povinná k dani, která není plátcem, se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která bude poskytovat vybrané služby v rámci zvláštního režimu jednoho správního místa, je identifikovanou osobou ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí, kterým je tato osoba registrována.

Komentář k § 6j

Zavedením zvláštního režimu jednoho správního místa pro poskytování vybraných služeb podle § 110–110ze, byl instalován do zákona § 6j, který tuzemským osobám povinným k dani umožňuje dobrovolnou registraci identifikované osoby pro použití v tomto režimu a osoba povinná k dani je registrována pro použití ve zvláštním režimu dnem, který následuje po dni, ve kterém bylo osobě povinné k dani doručeno rozhodnutí správce daně o registraci.

§ 6k

Osoba povinná k dani, která není plátcem, nebo právnická osoba nepovinná k dani, které budou v tuzemsku pořizovat zboží z jiného členského státu podle § 2b, jsou identifikovanými osobami ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí, kterým jsou tyto osoby registrovány.

Komentář k § 6k

V tomto ustanovení dochází k možnosti dobrovolné registrace, o kterou osoba povinná k dani nebo právnická osoba nepovinná k dani může požádat před uskutečněním porřízení zboží z jiného členského státu do tuzemska od osoby registrované k dani v jiném členském státě. Dobrovolná registrace za identifikovanou osobu se liší od povinné registrace podle § 6g, zejména tím, že pořizovatel tak může být registrován dříve, než dojde dodavatelem v jiném členském státě k dodání zboží a dodavatel tak může mít k dispozici DIČ přidělené pořizovateli a při dodání uplatní systém reverse charge. Při takovéto registraci je pořizovatel registrován za identifikovanou osobu dnem, který následuje po dni oznámení správcem daně o registraci.